

CILJI

TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

PRIHODNOST, ki jo želimo

CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

Prihodnost, ki jo želimo

Društvo za Združene narode za Slovenijo
United Nations Association of Slovenia

Uvodne besede: dr. Lučka Kajfež Bogataj

Besedilo: Adriana Aralica, Maja Bahor, Sabina Carli, Andreja Friškovec, Boštjan Jerman

Prispevki nevladnih organizacij: Mateja Berce, Društvo Dinaricum; Katarina Bervar Sternad in Senka Vrbica, Pravno-informacijski center nevladnih organizacij; Lilijana Brajljih, POTENCIAL, Inštitut za revitalizacijo podeželja; Mirna Buič, Kulturno izobraževalno društvo PiNA; Tomaž Gorenc, Mladinsko združenje Brez izgovora; Emina Hadžić, Zavod Krog; Mirjana Jarc, Rdeči križ Slovenije; Tjaša Jazbinšek, Slovenska fundacija za UNICEF; Ana Kalin in Darja Sekula Krstič, Forum za enakopraven razvoj, društvo; Marina Katalenič, Este=etika, društvo za vzpodbujanje etike v javnem prostoru; Albin Keuc in Patricija Virtič, Platforma SLOGA; Ana Kristovič, Humanitarno društvo ADRA Slovenija; Maja Ladič, Mirovni inštitut; Jana Lampe, Slovenska karitas; Iztok Majhenič, Gibanje Društvo za trajnostni razvoj Slovenije; Simona Podobnikar, *Amnesty International* Slovenije; Alma Rogina, Manca Šetinc Vernik in Tina Trdin, Društvo Humanitas; Zorica Sekulič, Zavod Zadihaj, inštitut za trajnostno mobilnost in prijazne energije; Boštjan Slatnar, Inštitut za afriške študije; Tjaša Sobočan, Simbioza Genesis; Barbara Tehovnik, Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov; Nina Uratarič Malnar, Morigenos – slovensko društvo za morske sesalce; Polonca Valič, Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj; Natalija Zanoški, Este=etika, društvo za vzpodbujanje etike v javnem prostoru.

Uredila: Adriana Aralica

Strokovni pregled: prof. dr. Maja Bučar, Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani

Izdajatelj: Društvo za Združene narode za Slovenijo

Oblikovanje: Šrimf Peter s. p.

Tisk: Grafika Gracer d. o. o.

Naklada: 1.000 izvodov

Ljubljana, 2017

Publikacija je pripravljena v okviru projekta »VSTANI IN UKREPAJ: prihodnost, ki jo želimo«, ki ga sofinancira Republika Slovenija, Ministrstvo za zunanje zadeve.

Vsebina publikacije ne odraža nujno stališč in mnenj podpornika.

MEDNARODNO RAZVOJNO
SODELOVANJE SLOVENIJE
SLOVENIA'S DEVELOPMENT
COOPERATION

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

502.131.1(0.034.2)

CILJI trajnostnega razvoja : prihodnost, ki jo želimo / [besedilo
Adriana Aralica ... [et al.] ; prispevki nevladnih organizacij Mateja
Berce ... [et al.] ; uredila Adriana Aralica]. - Ljubljana : Društvo za
Združene narode za Slovenijo, 2017

ISBN 978-961-91214-4-3
1. Aralica, Adriana
291984896

KAZALO

	Uvodne besede	4
	Cilji trajnostnega razvoja	5
1. cilj:	Odpraviti vse oblike revščine povsod po svetu	8
2. cilj:	Odpraviti lakoto, zagotoviti prehransko varnost in boljšo prehrano ter spodbujati trajnostno kmetijstvo	11
3. cilj:	Poskrbeti za zdravo življenje in spodbujati splošno dobro počutje v vseh življenjskih obdobjih	15
4. cilj:	Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar	18
5. cilj:	Doseči enakost spolov ter krepiti vlogo vseh žensk in deklic	26
6. cilj:	Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri	32
7. cilj:	Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije	34
8. cilj:	Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse	36
9. cilj:	Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije	39
10. cilj:	Zmanjšati neenakosti znotraj držav in med državami	41
11. cilj:	Poskrbeti za odprta, varna, vzdržljiva in trajnostna mesta in naselja	45
12. cilj:	Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe	48
13. cilj:	Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam	50
14. cilj:	Ohranjati in vzdržno uporabljati oceane, morja in morske vire za trajnostni razvoj	53
15. cilj:	Varovati in obnoviti kopenske ekosisteme ter spodbujati njihovo trajnostno rabo, trajnostno gospodariti z gozdovi, boriti se proti širjenju puščav, preprečiti degradacijo zemljišč in obrniti ta pojav ter preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti	55
16. cilj:	Spodbujati miroljubne in vključujoče družbe za trajnostni razvoj, vsem omogočiti dostop do pravnega varstva ter oblikovati učinkovite, odgovorne in odprte ustanove na vseh ravneh	58
17. cilj:	Okrepiti načine in sredstva za izvajanje ciljev ter oživiti globalno partnerstvo za trajnostni razvoj	62
	Cilji trajnostnega razvoja skozi razvojne zgodbe	66
	Več informacij	76

UVODNE BESEDE

Živeti v času bliskovitih sprememb 21. stoletja in vseh področjih življenja je danes izziv za vsakogar. Nikoli v zgodovini namreč ni bilo tako skokovitega tehnološkega razvoja, pretoka informacij in globalnega sporazumevanja preko najrazličnejših omrežij. Hitro se povečuje tudi znanje človeštva in izsledki znanosti so nenadoma dostopni skoraj vsem zemljanom – celo preko mobilnega telefona. Zakaj je 21. stoletje tako posebno? Pred nami je na planetu živelo približno štiri tisoč generacij. Zadnjih petsto je z razvojem kmetijstva in urbanizacije začelo postopoma vplivati na planet. V času zadnjih osmih generacij pa so se zgodile opazne spremembe, tako v številčnosti kot v življenjskem slogu človeštva. Izumili smo antibiotike, mineralna gnojila, motor z notranjim izgorevanjem in množično začeli spreminjati ekosisteme ter uporabljati fosilna goriva, sprožili globalizacijo gospodarstva. Generacije, rojene v 20. stoletju, so tako ustvarile veliko odličnih sadov napredka, a tudi veliko nerešenih, tako družbenih kot okoljskih problemov planetarnih razsežnosti. To, da smo postali bogatejši, bolj mobilni in da živimo lažje kot naši predniki, si nismo prislужili samo z večjim znanjem ter pridnostjo, ampak predvsem s poseganjem v na videz brezplačni kapital narave in pogosto tudi z izkoriščanjem sočloveka. Še vedno so povsod po svetu prisotne resne kršitve človekovih in delavskih pravic ter izkoriščanje otroške delovne sile.

Velika utvara je, da smo postali gospodarji planeta, saj vemo, da globalno ribolov že presega letni prirast rib, količina načrpane talne vode količine obnavljanja, poseki gozda stopnjo prirastka, izpusti toplogrednih plinov pa zmogljivosti njihovega sprejemanja in nevtralizacije v ozračju, vegetaciji ter morju. Človek uničuje rastlinske in živalske vrste hitreje, kot poteka biološka evolucija. Razviti del sveta se ob tem obnaša kot vsi zagrizeni potrošniki, ki ne kupujejo le tistega, kar potrebujejo, temveč zlasti tisto, kar hočejo imeti. A večina ljudi v državah v razvoju še vedno bije boj z revščino, pogosto celo boj za preživetje. Neenakost znotraj držav in med državami narašča ter ogroža svetovni mir. Zato vstopamo v čas, kot je zaradi bodočih generacij in tudi za preživetje zdaj prisotne generacije treba ustaviti revščino, zaščititi planet ter zagotoviti dobrobit za vse.

Popravljanje napak predhodnih generacij ni bilo nikoli v zgodovini lahko delo, a danes je to predpogoj za normalno in kakovostno življenje v prihodnosti. Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030 s svojimi 17 splošnimi in kar 169 konkretnimi cilji je nedvomno dober korak v smer temeljiterega spreminjanja sveta na bolje. Na bolje za vse; planet, njegovo naravo in ljudi. Tudi Slovenija je del te ambiciozne zgodbe in ima prednost, da je že uspešna pri ciljih, ki naslavljajo revščino, dostop do pitne vode in sanitarij, trajnostno rabo virov ter življenje pod vodo. Veliko inovativnosti in sprememb miselnosti pa bo še potrebno, da celovito naslovimo tudi podnebne spremembe, zastopanost žensk, brezposelnost mladih in nizek delež sredstev, namenjen razvojnemu sodelovanju.

Dr. Lučka Kajfež Bogataj, klimatologinja, slovenska članica Medvladnega odbora za podnebne spremembe pri Združenih narodih (*Intergovernmental Panel on Climate Change - IPCC*), ki je leta 2007 prejel Nobelovo nagrado za mir

CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

Cilji trajnostnega razvoja – agenda za vse

Septembra 2015 je v New Yorku (Združene države Amerike) potekal Vrh Organizacije združenih narodov (OZN) o trajnostnem razvoju, ki je prinesel nove usmeritve razvojnih prizadevanj za naslednjih 15 let – svetovni voditelji so s soglasjem sprejeli Agendo 2030 za trajnostni razvoj.¹ Vrh je potekal kot zasedanje na visoki ravni Generalne skupščine OZN, kjer so zastopane vse države članice OZN. Za razliko od razvojnih ciljev tisočletja² novo razvojno agendo s 17 cilji trajnostnega razvoja zaznamuje univerzalen pristop do razvoja – cilje trajnostnega razvoja uresničujejo tudi države donatorice razvojne pomoči. Agenda 2030 za trajnostni razvoj je torej agenda za vse, za razvite države in države v razvoju. Novi cilji na uravnotežen način naslavljajo tri razsežnosti trajnostnega razvoja, ekonomsko, socialno in okoljsko; za njihovo uresničevanje bodo ključna pristna partnerstva relevantnih deležnikov. V veljavo so stopili 1. januarja 2016.

UN Photo/Loey Felipe

Uspehi in zamujene priložnosti razvojnih ciljev tisočletja

Nova agenda gradi na izkušnjah uresničevanja razvojnih ciljev tisočletja, njihovih uspehih in šibkih točkah. Predhodniki ciljev trajnostnega razvoja, osem razvojnih ciljev tisočletja (*Millennium Development Goals*), so bili sprejeti leta 2000 z Milenijsko deklaracijo, ki je predstavljala pomemben mednarodno dogovorjen okvir za odpravo svetovne revščine, lakote, bolezni in neenakosti. Kot leto za uresničitev razvojnih ciljev tisočletja je bilo določeno leto 2015.

Program Združenih narodov (ZN) za razvoj (*United Nations Development Programme* – UNDP) je na letni ravni spremljal napredek pri uresničevanju razvojnih ciljev tisočletja. Poročilo o doseganju razvojnih ciljev tisočletja za leto 2015³ ugotavlja, da so cilji spodbudili najuspešnejše gibanje za odpravo revščine v zgodovini človeštva. Kot izhodiščno leto za spremljanje napredka na področju razvoja je bilo določeno leto 1990. Število ljudi, ki živijo v skrajni revščini, se je od leta 1990 več kot prepolovilo.

¹Dostopna na spletni strani MZZ (http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/ZDH/Politike_MRS/SDG/Spremenimo_sveL_-_Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.doc).

²Predstavitev razvojnih ciljev tisočletja sledi v nadaljevanju.

³Vir: UNDP (<http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/mdg/the-millennium-development-goals-report-2015.html>).

Glede enakosti spolov je bil napredek zabeležen na področju izobraževanja in tudi na splošno (zastopanost žensk v parlamentih se je skoraj podvojila). Stopnja smrtnosti otrok pred dopolnjenim petim letom starosti in smrtnosti novorojenčkov se je prepolovila, umrljivost mater je padla za 45 odstotkov.

Dosežen je bil cilj zaustavitve širjenja malarije in postopno zmanjševanje primerov le-te. Vpis v osnovne šole v regijah v razvoju je dosegel 91 odstotkov. Vendar poročilo opozarja na neenakomeren napredek med regijami in državami. Kot največjo grožnjo človekovemu razvoju poročilo izpostavlja konflikte; države, ki jih pestijo konflikti, imajo namreč pogosto najvišjo stopnjo revščine.

Še pred iztekom leta, postavljenega kot mejnik za uresničitev razvojnih ciljev tisočletja, je bila sprejeta občutno obsežnejša razvojna agenda, ki osem razvojnih ciljev tisočletja nadgrajuje s 17 cilji trajnostnega razvoja in skoraj 170 podcilji.

Osrednji poudarki ciljev trajnostnega razvoja

Cilji trajnostnega razvoja, imenovani tudi globalni cilji, postavljajo nove temelje pri naslavljanju neenakosti s pestrim naborom globalnih izzivov: izkoreninjenje revščine in lakote, dobro zdravje, kakovostna izobrazba, enakost med spoloma, čista voda ter urejene sanitarije, dostopna in čista energija, dostojna delovna mesta ter gospodarska rast, inovacije, zmanjševanje neenakosti, trajnostna mesta, odgovorna poraba, podnebni ukrepi, neonesnaženi oceani in zemlja ter partnerstvo za doseganje ciljev.⁴

Ob sprejemu nove agende v New Yorku je takratni generalni sekretar OZN Ban Ki-moon dejal: »Agenda, ki jo sprejemate danes, nadgrajuje cilje Ustanovne listine Združenih narodov. Uteleša težnje vseh ljudi po življenju v miru, varnosti in dostojanstvu ter zdravem planetu. Danes slovesno obljubimo, da bomo vsi podprli to vizijo potrebnih sprememb.«⁵

Publikaciji na pot

Da bi na globalni ravni sprejete cilje prenesli v okvir delovanja v slovenskem prostoru, je Društvo za ZN za Slovenijo pripravilo publikacijo o ciljnih trajnostnega razvoja. **Namen** publikacije je predstaviti cilje trajnostnega razvoja, doprinos slovenskih nevladnih organizacij k uresničevanju teh ciljev in tako družbo kot posameznike spodbuditi k ukrepanju oz. trajnostnim praksam.

Ideji sledi tudi **struktura** publikacije: publikacija je na poglavja razdeljena po posameznih ciljnih. Vsak cilj trajnostnega razvoja je najprej orisan, sledi **predstavitev projektov slovenskih nevladnih organizacij**, ki prispevajo k uresničevanju tega cilja.⁶ Sklop se zaključuje z **nasveti in idejami**, kako lahko k trajnostnemu razvoju doprinesemo kot **posamezniki**. Namreč že z zelo preprostimi navadami, ki jih vključimo v dnevno rutino, lahko prav vsak med nami prispeva k uresničevanju ciljev. Publikacija se zaključuje z **razvojnimi zgodbami**, ki s primeri orišejo izzive ciljev trajnostnega razvoja.

⁵ Vir: United Nations Meetings Coverage and Press Releases (<http://www.un.org/press/en/2015/sgsm17111.doc.htm>).

⁶ Čeprav večina projektov naslavlja več ciljev, so projekti umeščeni k posameznemu cilju.

ODPRAVITI VSE OBLIKE REVŠČINE POVSOD PO SVETU

V sklopu 1. cilja so se države zavezale izkoreniniti skrajno revščino, prepoloviti število ljudi, ki živijo pod pragom revščine, in krepiti socialnovarstvene sisteme, dostop do dobrin ter poskrbeti za večjo vzdržljivost najrevnejšega prebivalstva.

Izziv

Izkoreninjenje revščine v vseh oblikah ostaja med najpomembnejšimi izzivi človeštva. Število ljudi, ki živijo v skrajni revščini, se je med letoma 1990 in 2015 zmanjšalo za več kot polovico (z 1,9 milijarde na 836 milijonov), vendar se vse preveč ljudi še vedno bori za zagotavljanje najosnovnejših človeških potreb.⁷

Pri odpravljanju revščine ni pomemben le dohodek ljudi, temveč tudi njihov dostop do vode, zdravstvene oskrbe, izobraževanja in varnega zatočišča. Nihče na svetu ne bi smel živeti pod mejo skrajne revščine oz. z manj kot 1,7 evra na dan. Razvojni cilji tisočletja so pokazali, da je določitev ciljev učinkovit pristop; zato je naloga ciljev trajnostnega razvoja, da dokončajo začrtan cilj.

SLOVARČEK:

ZN so skrajno revščino leta 1995 opredelili kot »stanje, za katerega je značilno hudo pomanjkanje osnovnih človeških potreb, kot so hrana, pitna voda, sanitarije, zdravje, zatočišče, izobraževanje in informiranje«. Skrajna revščina se pogosto meri z dohodkom, nižjim od 1,7 evra dnevno na posameznika.

Vir: Report of the World Summit for Social Development (<http://www.un.org/documents/ga/conf166/acnf166-9.htm>).

Program podpore otrokom in lokalnim skupnostim (Društvo Humanitas)

Od leta 2001 Društvo Humanitas s pomočjo podpornikov in podpornic iz Slovenije nudi podporo družinam pri izobraževanju otrok v treh afriških državah (Burkina Faso, Gana ter Kenija). S prispevki krijejo stroške šolnin, šolskih potrebščin (uniforme, knjige, torbe, čevlje), zdravniških pregledov, prehrane in internata za 328 otrok.

Društvo Humanitas pri vključevanju otrok v program posebno pozornost namenja deklicam zaradi njihove manjše zastopanosti v izobraževanju, saj s tem krepi vlogo bodočih žensk v družbi, izobraževanje deklic pa pozitivno vpliva na celotno skupnost. Prvi otroci, vključeni v program, so zdaj že vključeni v univerzitetni študij, nekateri pa so postali podjetniki.

Sredstva programa so bila namenjena tudi izgradnji sob za prostovoljce in turiste ter knjižnic v Burkini Faso in Gani, namenjenih otrokom ter mladim iz lokalnih skupnosti.

V okviru programa izvajajo tudi projekte mikrofinanciranja za deklice z ulice in program vrtnarjenja za mlade. Poleg izobraževanja otrok želi Društvo Humanitas namreč podpirati manjše pridobitne projekte, namenjene celotni skupnosti. Tako prispeva k postopnemu zmanjševanju revščine v tem delu sveta.

Z delom do dostojnega življenja (Slovenska karitas)

Od leta 2010 poteka program Z delom do dostojnega življenja, preko katerega Slovenska karitas s pomočjo trajnega mesečnega daru slovenskih darovalcev/botrov pomaga preživeti in dostojneje živeti družinam v najrevnejših državah sveta.

Do 2017 se je v program vključilo 285 staršev iz najrevnejših družin v afriških državah (Ruanda, Burundi, Srednjeafriška republika in Madagaskar), 14 brezposelnih mater v Albaniji ter 7 staršev na Šrilanki. Ti starši so dobili priložnost za delo in plačilo v misijonih pri slovenskih misijonarjih v Afriki ter Albaniji, kjer pomagajo v šolah, zdravstvenih centrih, centrih za podhranjene, pri negi bolnih na domu in učni pomoči. V omenjenih afriških državah zaslužijo 24 evrov, v Albaniji pa 48 evrov na mesec. S tem je družini omogočen nakup hrane in zdravil ter otrokom šolanje.

Nekateri so kupili zemljo za obdelovanje in zgradili dom. Na Šrilanki v sodelovanju z lokalno Karitas dobijo pomoč v obliki mikrofinanciranja za zagon družinske dejavnosti, kot sta gojenje zelenjave ali šivanje.

www.karitas.si

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Daruj, česar ne uporabljaš. Lokalne dobrodelne organizacije bodo tvojim malo rabljenim oblačilom, knjigam in pohištvu dale novo življenje.⁸
- V kolikor prepoznaš posameznike, ki živijo v revščini, to sporoči pristojnim organom.⁹
- Sooblikuj politike, ki se osredotočajo na izkoreninjenje revščine, na nacionalni, regionalni in mednarodni ravni.¹⁰ Sodeluj tudi pri sooblikovanju politik, ki spodbujajo pravice posameznika in izmenjavo mnenj med različnimi generacijami.¹¹
- Otroci, povabite vrstnike iz socialno šibkejših družin v krog prijateljstva. Ne izločite vrstnikov le zato, ker nimajo najnovejših igrač ali računalniške opreme.

⁸ Vir: United Nations Sustainable Development Goals – The Lazy Person's Guide to Saving the World (<http://www.un.org/sustainabledevelopment/takeaction/>).

⁹ Vir: Sustainable Development Knowledge Platform – Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development (<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>).

¹⁰ Vir: Sustainable Development Goals – Goal 1 (<http://www.un.org/sustainabledevelopment/poverty/>).

¹¹ Vir: No Poverty: Why It Matters (http://www.un.org/sustainabledevelopment/wp-content/uploads/2016/08/1_Why-it-Matters_Poverty_2p.pdf).

ODPRAVITI LAKOTO, ZAGOTOVITI PREHRANSKO VARNOST IN BOLJŠO PREHRANO TER SPODBUJATI TRAJNOSTNO KMETIJSTVO

Države si bodo prizadevale odpraviti lakoto in vse oblike neustrezne prehranjenosti, zagotoviti trajnostno pridelavo hrane ter odporne načine kmetovanja, ohraniti gensko raznovrstnost semen, povečati vlaganja v kmetijsko infrastrukturo ter odpraviti in preprečevati trgovinske omejitve na svetovnih kmetijskih trgih.

Izziv

Skrajna lakota in podhranjenost sta še vedno veliki oviri za razvoj v mnogih državah. Pomanjkanje hrane je pogosto posledica uničenja okolja, suš in izgube biotske raznovrstnosti.¹² Po ocenah iz leta 2014 je kronično podhranjenih kar 795 milijonov ljudi. Akutno podhranjenih je več kot 90 milijonov otrok, mlajših od 5 let. Skoraj polovica vseh smrti otrok po svetu je posledica nezadostne prehrane. Agencije ZN, npr. Sklad ZN za otroke (*United Nations Children's Fund* – UNICEF) in Svetovni program za hrano (*World Food Programme* – WFP), otrokom pomagajo s terapevtskimi živili na osnovi zemeljskih oreščkov, kot je *Plumpy'nut*. Trije zavojčki na dan, od katerih vsak stane polovico evra, zadoščajo, da si podhranjen otrok povrne zdravo telesno težo v 3–4 tednih.

Prispevek slovenskih nevladnih organizacij k uresničevanju cilja

Večja varnost preskrbe s hrano in pitno vodo med begunskim in lokalnim prebivalstvom v Ugandi navkljub humanitarnim krizam

(Forum za enakopraven razvoj, društvo)

Projekt povečuje odpornost begunskega, a tudi lokalnega prebivalstva, predvsem žensk, v kraju Ndejje, v bližini glavnega mesta Kampale v Ugandi, ki kronično trpijo za zagotavljanjem osnovnih prehranskih potreb ob vedno daljših sušnih obdobjih.

¹² Vir: UNDP (<http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/goal-2-zero-hunger.html>).

V sodelovanju s partnersko organizacijo *Hope of Children and Women Victims of Violence* jim bo omogočeno gojenje lokalne zelenjave in reja kokoši ter dostop do pitne vode. Istočasno bodo ozaveščeni o prehrabnih potrebah in delovanju, ki preprečuje podnebne spremembe ter s tem povezane naravne nesreče in vlogi žensk pri tem.

Osrednji pristop za doseganje prehranske suverenosti ob poglobljanju suš zaradi podnebnih sprememb je t. i. »*Climate Smart Agriculture*«. Pristop trajnostno zvišuje produktivnost kmetij, se prilagaja in krepi odpornost na podnebne spremembe ter zmanjšuje emisije toplogrednih plinov. Na ta način bo dosežena trajnostna preskrba s hrano in vodo za prebivalce, ki bodo istočasno bolj odporni na krize. Projekt financira Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije.

www.forumfer.org

Moja Štacuna

(POTENCIAL, Inštitut za revitalizacijo podeželja)

Domača pravična trgovina MOJA ŠTACUNA je registriran živilski obrat in socialnopoljetniški *start-up*, ki deluje kot samostojna poslovna enota pri POTENCIAL Inštitutu.

Aktivnost oskrbe obratov tople prehrane, v katerih se pripravljajo obroki za porabnike, ki sami ne odločajo/vplivajo na to, kaj bo na njihovih krožnikih, so pričeli razvijati v okviru projekta krepitve socialnega podjetništva. Po izteku sofinanciranja projekt nadaljujejo na tržni osnovi.

Procese za izboljšanje oskrbe z lokalno sezonsko hrano nadgrajujejo, hkrati je njihova zgodba vse bolj priznana in prepoznana. Pri tem upoštevajo kratke oskrbne verige, nova zelena delovna mesta, čim manj oz. nič odpadkov, vključevanje oseb z manj možnostmi, razvoj manj razvitih območij, načela pravične trgovine, zadružništva, trajnostnega razvoja in družbene odgovornosti.

V model vključujejo svoje partnerje s ciljem nadaljnega zagotavljanja dostopa do zdrave hrane vse več posameznikom, zagotavljanja prehranskih potreb otrok, mladostnic in starejših ter vključevanja načela pravične trgovine in kodeksa dobrih trgovinskih praks v lastno delovanje.

facebook.com/mojastacuna

Drobtinica

(Rdeči križ Slovenije)

2 ODPRAVA
LAKOTE

Oskrba socialno ogroženih posameznikov in družin z različnimi oblikami materialne pomoči¹³ je prednostni program nacionalnega društva. Pomoč razdeljujejo prostovoljci Rdečega križa, ki delujejo v mreži 56 območnih združenj in 896 krajevnih organizacij Rdečega križa na območju celotne Slovenije.

V Rdečem križu Slovenije (RKS) posebno skrb namenjajo otrokom, ki živijo v pomanjkanju in trpijo zaradi raznovrstnih posledic revščine, med drugim tudi lakote, kar vpliva na njihov zdrav telesni, psihični ter intelektualni razvoj.

Prostovoljci in mladi člani območnih združenj Rdečega križa z različnimi dejavnostmi, kot so stojnice, predavanja, koncerti, delavnice o zdravi prehrani, likovne delavnice ter natečaji, razstave in gledališke predstave, spodbujajo čut ljudi za vrednote humanosti ter solidarnosti.

www.rks.si

Za srce Afrike

(Slovenska karitas)

Slovenska karitas zagotavlja pomoč pri nakupu hrane podhranjenim otrokom v Ruandi, Burundiju, Srednjeafriški Republiki, Malaviju in šoloobveznim otrokom na Madagaskarju. V teh državah je namreč od 30 do 50 odstotkov otrok, mlajših od 5 let, podhranjenih. Lakota je v teh krajih posledica splošne revščine, vse daljših sušnih obdobj ali konfliktov.

¹³ Prehranski izdelki, higienski pripomočki, oblačila, obutev.

Otrokom se lahko posledice podhranjenosti poznajo celo življenje, tako v intelektualnem kot telesnem razvoju, nekateri celo izgubijo življenje. Pravočasna pomoč je zelo pomembna. Otroci, ki so močno podhranjeni, ostanejo v bolnišnični oskrbi do dva meseca, kronično podhranjeni pa pridejo skupaj z materami enkrat tedensko v center, kjer prejmejo dva obroka in domov odnesejo hrano za cel teden.

Zdravstveni delavci matere ozaveščajo o pravilni prehrani otrok in jim zagotovijo semena za lastno pridelavo hrane.

Slovenska karitas nakup hrane za podhranjene otroke, ki jim misijonarji in lokalni zdravstveni delavci pomagajo v posameznih zdravstvenih centrih, podpira z vsakoletno dobrodelno akcijo Za srce Afrike.

www.karitas.si

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Če svežih pridelkov ne boš uspel/-a pojesti, preden se pokvarijo, jih zamrzni. Podobno lahko storiš s pripravljeno hrano; prihrani/-a boš čas in denar.
- Nakupuj pametno – načrtuj obroke, uporabljaj nakupovalni seznam in se izogibaj impulzivnemu nakupovanju. Ne podlegaj marketinškemu trikumu, ki nas vodi k nakupu več hrane, kot je potrebujemo, še zlasti ne pokvarljivih izdelkov. Čeprav so izdelki znižani, so vseeno dragi, če se hrana zavrže.
- Kupuj sadje neobičajnih oblik – veliko sadja in zelenjave je zavrženo, ker niso »pravilne« velikosti, oblike ali barve. Z nakupom sadja, ki je malenkost drugačne oblike, uporabiš hrano, ki bi sicer lahko bila zavržena.¹⁴
- Podpri pobudo *Zero Hunger Challenge* (Izziv izkoreninjenja lakote). Pobuda, ki jo je generalni sekretar OZN predlagal na srečanju Rio+20, vlade, civilno družbo, verske skupnosti, zasebni sektor in raziskovalne institucije poziva k sodelovanju pri odpravi lakote ter izkoreninjenju najhujših oblik podhranjenosti.¹⁵

¹⁴ Vir: United Nations Sustainable Development Goals – The Lazy Person's Guide to Saving the World (<http://www.un.org/sustainabledevelopment/takeaction/>).

¹⁵ Vir: United Nations Global Compact – What you can do (<https://www.unglobalcompact.org/take-action/action>).

POSKRBE TI ZA ZDRAVO ŽIVLJENJE IN SPODBUJATI SPLOŠNO DOBRO POČUTJE V VSEH ŽIVLJENJSKIH OBDOBJIH

Z namenom uresničevanja 3. cilja se bodo države zavzemale za zmanjšanje stopnje umrljivosti mater, novorojenčkov in otrok do petega leta starosti, za zaustavitev epidemije AIDS-a, tuberkuloze ter malarije, za učinkovitejše preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od drog ter alkohola in za prepолоvitev števila žrtev ter poškodb zaradi prometnih nesreč na svetovni ravni.

Izziv

Napredek pri zmanjševanju smrtnosti otrok, izboljšanju zdravja mater in soočanju z epidemijami, kot je malarija, nas lahko navda z optimizmom. Kljub temu pa otroci še vedno umirajo zaradi nalezljivih bolezni, kot so ošpice ter tuberkuloza. Številne smrti lahko preprečimo s preventivnimi ukrepi in pravočasnim zdravljenjem, z izobraževanjem, cepljenji ter z dostopno zdravstveno oskrbo.¹⁶

SLOVARČEK:

Epidemija je nenaden izbruh in hitro širjenje nalezljive bolezni med ljudmi, ki močno presega normalno obolevnost v populaciji. Sprva so jih ljudje sprejemali kot naravni pojav, kasneje so jih pripisovali nadnaravnim silam, za nadzor nad njimi pa je bilo prelomno odkritje povzročiteljev nalezljivih bolezni in razvoj cepiv proti njim.

¹⁶ Vir: UNDP (<http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/goal-3-good-health-and-well-being.html>).

Prispevek slovenskih nevladnih organizacij k uresničevanju cilja

Peljimo jih na morje (Rdeči križ Slovenije)

RKS tradicionalno organizira brezplačna letovanja za otroke in starejše v Mladinskem zdravilišču in letovišču Debeli rtič ter mladinskem počitniškem domu Frankopan Punat.

RKS je že pred leti zaznal, da je letovanje na morju za vse več otrok in tudi starostnikov le še sanje, zato je z namenom, da jim pomaga spremeniti sanje v letovanje, pričel zbirati namenska sredstva.

Strokovne službe v Mladinskem zdravilišču in letovišču Debeli rtič vsako leto pripravijo pester animacijski program, številne delavnice ter različne športne igre. Med počitnicami ob morju otroci preživljajo tematske dneve, spoznavajo bližnjo okolico, značilnosti flore in favne zdravilišča, se kopajo ter se preizkušajo v različnih športnih igrah, med drugim v nogometu, odbojki in plavanju, ob večerih pa igrajo družabne igre, plešejo v maskah, obišejo gledališko ali kino predstavo. Usposobljeni varuhi in 24-urna medicinska oskrba so dodana vrednost letovanj, saj zagotavljajo, da otroci počitnice preživijo ne le brezskrbno, temveč tudi varno.

www.rks.si

Izboljšanje zdravja in pogojev za življenje otrok in žensk v SV Ruandi

(Slovenska karitas)

Projekt Izboljšanje zdravja in pogojev za življenje otrok in žensk v SV Ruandi med letoma 2015 in 2017 sofinancira Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije. Karitas ga izvaja v sodelovanju z organizacijo v Ruandi, kjer deluje misijonarka Vesna Hiti.

Projektne aktivnosti potekajo v zdravstvenih centrih v krajih Mukungu in Musango, ki oskrbujeta 37.000 prebivalcev. Stopnja rodnosti je v teh revnih podeželskih krajih visoka in starši težko nahranijo ter šolajo vse otroke. Zaradi neozaveščenosti polovica žensk rojeva doma, nekatere tudi umrejo zaradi zapletov pri porodu. Problem je tudi visoka stopnja podhranjenosti (do 50-odstotna) in druge bolezni otrok, povezane s pomanjkljivo higieno.

Zato v obeh zdravstvenih centrih lokalni zdravstveni delavci pare ozaveščajo o načrtovanju družine, nosečnice in matere pa o reproduktivnem zdravju, pomenu rojevanja v porodnišnici, negi novorojenčkov, pomenu cepljenja, pravilni prehrani ter higieni oskrbi otrok, starih do 5 let.

Matere so prejele semena in se učijo domače izdelave mila. V okviru projekta so razširili prostore porodnišnice v Mukungu, da matere rojevajo v bolj dostojnih pogojih.

www.karitas.si

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Izobrazi se o nalezljivih boleznih in o boleznih, ki se prenašajo z vodo, ter tako prepreči morebitno okužbo.
- Skrbi za svoje zdravje: hodi na preventivne zdravstvene preglede, izogibaj se zlorab drog in alkohola ter skrbi za svoje duševno zdravje.
- Poskrbi za varnost v prometu: ko voziš, ne uživaj alkohola in/ali drog, vedno uporabljaj varnostni pas in/ali čelado ter upoštevaj prometne predpise.
- Podpri raziskave in razvoj cepiv ter zdravil za nalezljive in nenalezljive bolezni, ki prizadenejo zlasti države v razvoju.
- Ne onesnažuj zraka, vode in tal z nevarnimi kemikalijami ter tako prepreči smrti in boleznim, ki nastanejo zaradi le-teh.¹⁷
- Sebe in svoje otroke cepi proti nevarnim nalezljivim boleznim.¹⁸
- Podpri odprave zdravnikov in zdravstvenih delavcev, kot so humanitarne medicinske odprave slovenskih študentov medicine v države globalnega juga.

¹⁷ Vir: Ministrstvo za zunanje zadeve – 3. cilj trajnostnega razvoja (http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/mednarodno_razvojno_sodelovanje_in_humanitarna_pomoc/politike_mrs/cilji_trajnostnega_razvoja/cilj_3_poskrbeti_za_zdravo_zivljenje_in_spodbujati_splosno_dobro_pocutje_v_vseh_zivljenjskih_obdobjih/).

¹⁸ Vir: United Nations Sustainable Development Goals – The Lazy Person's Guide to Saving the World (<http://www.un.org/sustainabledevelopment/takeaction/>).

VSEM ENAKOPRAVNO ZAGOTOVITI KAKOVOSTNO IZOBRAZBO TER SPODBUJATI MOŽNOSTI VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA ZA VSAKOGAR

V sklopu uresničevanja 4. cilja bodo države odpravile razlike med spoloma v izobraževanju, omogočale enakopraven dostop do vseh ravni izobraževanja ter strokovnega usposabljanja za ranljive skupine, vključno z invalidi, pripadniki avtohtonih ljudstev in otroki, ki živijo v težkih razmerah, ter povečale število štipendij za države v razvoju in število usposobljenih učiteljev, tudi z mednarodnim sodelovanjem, zlasti v najmanj razvitih državah ter malih otoških državah v razvoju.

Izziv

Izobraževanje je ključnega pomena za razvoj, saj preoblikuje življenje posameznikov, družin, skupnosti in narodov. Opolnomočeni in izobraženi ljudje lažje vzamejo usodo v svoje roke.

Od leta 2000 beležimo velik napredek pri doseganju univerzalnega osnovnega izobraževanja: pomembno se je povečala stopnja pismenosti, v izobraževanje je vključenih več deklic kot kdaj koli prej. Kljub temu je v nekaterih regijah v razvoju napredek težko doseči zaradi visoke stopnje revščine, oboroženih spopadov, naravnih nesreč ali oddaljenosti šol. Otroci iz najrevnejših gospodinjstev bolj verjetno ne hodijo v šolo ali kmalu opustijo šolanje kot njihovi premožnejši vrstniki, velike razlike ostajajo tudi med podeželjem in mestom.¹⁹

Šola človekovih pravic

(Amnesty International Slovenije)

V Šoli človekovih pravic *Amnesty International Slovenije* ustvarja kulturo, kjer so človekove pravice razumljene, branjene in spoštovane. Zato že od leta 1999 v šolah in različnih organizacijah izvaja številne brezplačne aktivnosti ter zagotavlja brezplačna gradiva.

Učenje o človekovih pravicah ozavešča in spodbuja enakopravnost ter spoštovanje v posameznikovem okolju, družbi in po svetu. Pri izvedbi delavnic uporabljajo vključujoč

pristop k učenju, ki spoštuje tako učitelje kot učence in pravice predstavlja skupaj z dolžnostmi.

Brezplačna gradiva so na voljo na njihovi spletni strani. Šole vsako leto sodelujejo v aktivnostih, ki jih *Amnesty International Slovenija* organizira v sklopu programa – delavnice v osnovnih in srednjih šolah, Pot ob žici, Maraton pisanja apelov, Noč knjige ali Festival dokumentarnega filma.

www.sola.amnesty.si

Hiša svetov – Center za globalno učenje

(Društvo Humanitas)

Društvo Humanitas že 16 let deluje na področju globalnega učenja. Z novimi cilji trajnostnega razvoja se globalno učenje uveljavlja v čedalje več organizacijah in šolah, saj so z vključitvijo globalnega učenja v Agendo 2030 njegov pomen prepoznale skoraj vse države na svetu (države članice OZN).

Glavni namen programa Hiša svetov – Center za globalno učenje je vključevanje pristopa globalnega učenja v različne sfere družbenega in organizacijskega delovanja.

S svojim znanjem in izkušnjami Društvo Humanitas pripomore k širjenju znanja, ki prispeva k pozitivnim spremembam sistema, katerega del smo vsi, ter k aktivaciji vseh državljanov. Center za globalno učenje zagotavlja podporo organizacijam, institucijam, pedagoškim in mladinskim delavcem ter drugim, ki se zavedajo pomembnosti preoblikovanja v bolj odgovorno, trajnostno in vključujočo družbo.

www.humanitas.si

Globalno učenje Agora

(Društvo Lojtra, Društvo Humanitas in partnerja iz tujine)

DRUŠTVO LOJTRA
DRUŠTVO ZA OSEBNI IN POKLICNI RAZVOJ MLADIM

Projekt Globalno učenje Agora je mešanica neformalnega učenja, globalnega učenja in uličnega dela z mladimi. Društvo Lojtra (nosilec projekta), Društvo Humanitas, *Senzibiliz'Action* iz Francije in *Officine Cittadine* iz Italije razvijajo inovativen neformalen pristop uličnega dela z mladimi z globalno dimenzijo.

Pilotno načrtovalno srečanje je potekalo marca 2017 v Sloveniji, nato pa se obetajo t. i. *job shadowing* (opazovanje na delovnem mestu) v Franciji in v Sloveniji, usposabljanje za izobraževalce, ulične akcije in priprava spletne platforme, ki bo zaobjela celotno dogajanje.

Projekt z naslavljanjem mladih preko uličnih metod širi pristop globalnega učenja in neformalnega učenja med mladimi, ki v formalnem izobraževanju morda pri tovrstnih aktivnostih ne sodelujejo.

www.humanitas.si

Osnovna šola v Kabingu – pravica do izobrazbe in otroštva brez nasilja

(Humanitarno društvo ADRA Slovenija)

Humanitarno društvo ADRA Slovenija je s pomočjo partnerjev, Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije, ADRA Burundi in častnega pokroviteljstva projekta predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja, v okviru štiriletnega projekta »Osnovna šola v Kabingu – pravica do izobrazbe in otroštva brez nasilja« zgradilo šolo za prebivalce Burundija, med katerimi je veliko razseljenih oseb, beguncev ter osirotelih otrok.

Hkrati izvaja še delavnice o otrokovih pravicah, nenasilni komunikaciji in reševanju sporov. Na območju, kjer stoji šola, le polovica šoloobveznih otrok obiskuje pouk. Osnovna šola v Burundiju je svoja vrata odprla aprila 2016.

V šoli znanje nabira 450 otrok. Vsi učenci so prejeli šolske potrebščine, vsi prvošolčki pa še šolske uniforme. Učiteljem so bili zagotovljeni učbeniki.

Delovanje ADRA Slovenija v Burundiju sega še dlje, saj gradijo hiše za notranje razseljene osebe in begunce, ki so se vrnili po koncu dolgotrajne državljanske vojne. Hiša predstavlja nov začetek in z vrtom ob hiši posameznikom nudi tudi začetno možnost samooskrbe. V petih letih so podprli 6.000 posameznikov.

www.adra.si

Simbioza Šola

(Simbioza Genesis, socialno podjetje)

Projekt Simbioza Šola je trajnostno nadaljevanje vseslovenskih akcij Simbioza e-pismena Slovenija, ki so se pričele izvajati v letu 2011 z željo, da se tudi starejšim generacijam omogoči brezplačen prvi stik z moderno tehnologijo.

Preko vseživljenjskega učenja, medgeneracijskega sodelovanja in povezovanja mlajših učencev s starostniki v lokalnem okolju šole izvajajo Simbioza delavnice računalništva ali druge medgeneracijske vsebine.

Šole, ki imajo infrastrukturo in interes za neformalno učenje ter širjenje družbenih vrednot, predstavljajo idealen most med trajnostnim nadaljevanjem aktivnosti Simbioza in vključevanjem lokalne skupnosti.

Projekt poteka od leta 2014 in ima v mrežo Simbioza šol vključenih že petino slovenskih osnovnih ter srednjih šol in nekaj izobraževalnih institucij. Njihov cilj je do leta 2020 vključiti 65 odstotkov vseh slovenskih šol.

Simbioza Šola hkrati spodbuja h ključnim premikom in napredku v slovenski družbi ter je obenem primer dobre prakse z mednarodnim potencialom, saj aktivnosti že potekajo v tujini.

Ekipa Simbioze verjame, da mora biti digitalna družba prihodnosti vključujoča za vse generacije.

www.simbiozasola.eu

Teden globalnega učenja

(SLOGA, platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč)

Teden globalnega učenja je vsakoletni dogodek, ki ga pod okriljem Centra Sever-Jug organizirajo države članice Sveta Evrope od leta 1999. V Sloveniji aktivnosti Tedna globalnega učenja koordinira SLOGA.

Cilji Tedna globalnega učenja so spodbuditi učence, učitelje, ravnatelje in ostalo šolsko osebje, študente ter profesorje, mladinske skupine, raziskovalne institucije, medije, občine, poslance, ministre in druge vladne predstavnike k raziskovanju ter premisleku o globalni soodvisnosti, solidarnosti in globalnem državljanstvu.

SLOGA je že od njenih začetkov v letu 2004 zaznala pomembnost področja globalnega učenja in ustanovila delovno skupino za globalno učenje, v kateri se srečujejo nevladne organizacije in zainteresirani posamezniki. V letu 2014 se je delovna skupina preoblikovala v delovno področje, kateremu se poleg omenjenih akterjev pridružujejo še učitelji, akademiki in drugi deležniki.

Sodelovanje v delovnem področju za globalno učenje, ki se srečuje nekajkrat letno, je odprto za vse zainteresirane. Člani se srečujejo z namenom izmenjave informacij, dobrih praks in dodatnega izobraževanja, priprave ter izvajanja skupnih projektov, organizacije dogodkov, promocijskih, ozaveščevalnih in zagovorniških aktivnosti, med slednjimi spremljanje političnih procesov na nacionalni ter evropski ravni in priprava političnih pobud in stališč.

www.tuditi.si

Z globalnim učenjem do globalnih ciljev!

(Konzorcij nevladnih organizacij pod koordinatorstvom SLOGA, platforme nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč)

SI DELČEK ISTEGA SVETA.

Združene nevladne organizacije s področja globalnega učenja do oktobra 2017 izvajajo aktivnosti promocije, spodbujanja in zagovorništva globalnega učenja po Sloveniji.

Čeprav področje globalnega učenja naslavlja vzroke in posledice globalnih izzivov ter posameznike opremilja z znanjem, veščinami in vrednotami, potrebnimi za njihovo reševanje, je to področje v Sloveniji še vedno precej zapostavljeno. Pomembnost globalnega učenja ne samo v šolah, temveč kot vseživljenjskega procesa, je posebej v ospredju s sprejetimi cilji trajnostnega razvoja.

V projektu, ki ga financira Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije, združene nevladne organizacije izvajajo delavnice globalnega učenja za otroke in učitelje, organizirale so nacionalno konferenco ter motivacijski dan za učitelje, izdale priročnik o ciljnih trajnostnega razvoja v povezavi z globalnim učenjem, tematsko

številko Slogopisa o globalnem učenju in mesečne novičnike za učitelje, izvajale zagovorniške aktivnosti, izvedle Teden globalnega učenja v novembru 2016 ter obsežno spletno ozaveščevalno kampanjo.

Konzorcij nevladnih organizacij združuje Društvo Humanitas, Zavod Global, Inštitut za afriške študije, Zavod Voluntariat, Kulturno izobraževalno društvo PiNA, Mirovni inštitut, Humanitarno društvo ADRA Slovenija, Umanotero, Slovensko fundacijo za trajnostni razvoj, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Amnesty International Slovenije, Društvo za ZN za Slovenijo, Človekoljubno društvo Up Jesenice in SLOGA, platformo nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč.

www.tuditi.si

www.globalni-cilji.si

Zagotovitev trajnostnih kapacitet za osnovnošolsko izobraževanje otrok iz kraja Nyangungu v Burundiju (Slovenska karitas)

Projekt Zagotovitev trajnostnih kapacitet za osnovnošolsko izobraževanje otrok iz kraja Nyangungu v Burundiju med letoma 2015 in 2017 podpira Slovenska karitas ob sofinanciranju Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije ter v sodelovanju z misijonarko Bogdano Kavčič.

Burundi spada med najrevnejše države sveta. Po 12-letni vojni je veliko infrastrukture uničene, hkrati je število šol prenizko, da bi bili v izobraževanje vključeni vsi otroci. V razredih se pogosto stiska do 100 otrok.

V kraju Nyangungu je leta 2012 hud vihar uničil osnovno šolo, zato mnogi otroci več let niso mogli obiskovati pouka. Na prošnjo staršev in lokalne partnerske organizacije je Karitas v letu 2015 podprla gradnjo ter opremljanje nove osnovne šole z 12 učilnicami, sanitarijami za dečke in deklice ter dvema 10.000-litrskima cisternama za oskrbo z vodo. V obnovo je bilo vključenih 192 staršev, ki so dobili priložnost za dostojno delo. Za 720 otrok se je pouk v novi šoli začel septembra 2016. Ob otvoritvi šole so zapisali: »Hvala, Slovenija.«

www.karitas.si

Izobraževanje za trajnostni razvoj

(Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj)

Umanotera že vrsto let izvaja delavnice za mlade, podjetja, občine, nevladne organizacije in mentorje, na katerih izpostavljajo izzive sodobnega sveta ter skupaj iščejo rešitve zanje. Udeležence na delavnicah aktivno vključujejo, jih spodbujajo h kritičnemu razmišljanju in jim skozi interaktiven proces predstavijo orodja za nadaljnje raziskovanje obravnavane teme.

Delavnice obravnavajo teme trajnostnega razvoja in podnebnih sprememb ter preko razprave udeležence spodbujajo k razmisleku in k bolj okoljsko ter družbeno odgovornemu delovanju.

Z udeleženci na primerih življenjskega cikla mobilnega oz. pametnega telefona, tekstila in vode razmišljajo tudi o posledicah potrošniških praks v državah globalnega severa ter opozarjajo na stanje okolja in življenje ljudi v državah globalnega juga.

UMANOTERA
Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

www.umanotera.org

Opolnomočenje begunskih žensk v Ugandi – reči NE neenakostim, ranljivosti in revščini

(Zavod Krog)

Zavod Krog in ugandska organizacija *Hope of Children and Women Victims of Violence* ob podpori Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije izvajata projekt opolnomočenja begunskih žensk v Ugandi, katerega cilj je povečati ekonomsko neodvisnost žensk, predvsem begunk v kraju Ndejje v Ugandi, ter izboljšati položaj žensk in krepite spoštovanje oz. uresničevanje njihovih pravic.

Z aktivnostmi, kot sta gojenje gob in frizerstvo, je projekt 60 ženskam omogočil finančno preživetje svoje družine. 110 vključenih deklic ter žensk pa pozna svoje pravice, se zna zaščititi, reči ne, ukrepati v primeru nasilja in nastopiti kot enakovredne moškim.

Gojenje gob in frizerstvo sta panogi s poslovnim potencialom na območju Ndeje, zato v okviru projekta usposablajo ženske, jim zagotavljajo prostor, primerna orodja, pripomočke in materiale ter dodatno podporo za delo. Ženske prejemajo ustrezen zaslužek glede na pridelek oz. opravljene frizerske storitve, kar jim omogoča ekonomsko neodvisnost in možnost preživljanja svojih družin. Poleg tega so ženske in deklice deležne ozaveščanja o pravicah žensk, načrtovanju družine ter spolnih in reproduktivnih boleznih. Pri deklicah ozaveščanje poteka skozi šport, kar je prepoznana in uspešna metoda za njihov razvoj, zagotavljanje enakih možnosti ter boj proti zgodnji nosečnosti, otroškim porokam in virusu HIV.

www.zavod-krog.si

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- S pomočjo nevladnih organizacij se zavzemaj za enakost spolov pri dostopnem in kakovostnem tehničnem, poklicnem ter terciarnem izobraževanju, vključno z univerzitetnim izobraževanjem.
- Vzpostavi stik z učitelji/šolo iz države globalnega juga (npr. s pomočjo nevladnih organizacij, ki so aktivne na tem področju), poduči se o njihovem šolskem vsakdanu in skupaj ugotovite, kako lahko podpreš svoje vrstnike iz njihovega lokalnega okolja, ali pa z njimi ohranjaj stik ter in tako bogati svoje in njihovo izobraževanje.
- Kot prostovoljec/-ka pomagaj pri urejanju šolskih objektov in tako zagotovi varno ter učinkovito učno okolje za vse otroke.
- Sodeluj pri zbiranju sredstev za štipendije otrokom, ki živijo v državah v razvoju, da se bodo otroci lahko vključili v srednješolsko izobraževanje, poklicno usposabljanje ali univerzitetni študij.²⁰
- Vključi se v prostovoljske programe, ki zagotavljajo računalniško pismenost med starejšim prebivalstvom.

²⁰Vir: Sustainable Development Goals – Goal 4 (<http://www.un.org/sustainabledevelopment/education/>).

DOSEČI ENAKOST SPOLOV TER KREPITI VLOGO VSEH ŽENSK IN DEKLIC

Za enakopravnost spolov je potrebno odpraviti vse oblike diskriminacije in nasilja nad ženskami ter deklicami, odpraviti sporne običaje, kot so otroške, zgodnje in prisilne poroke ter obrezovanje deklic, in zagotoviti enake pravice do gospodarskih sredstev, lastništva zemlje ter finančnih storitev. Potrebno je priznati in ovrednotiti neplačano delo v gospodinjstvu ter negi in skrbi za druge.

Izziv

Vedno znova se izkaže, da opolnomočenje žensk in deklic zagotavlja večplasten razvojni učinek. Kljub temu je na trgu dela še vedno zaznati velike neenakosti, saj je ženskam marsikje sistemsko oviran dostop do delovnih mest.

Na primer v Kostariki se ženske soočajo s težkimi pogoji na trgu dela, nezaposlenih je občutno več žensk kot moških (11 žensk v primerjavi s 7 moškimi), v večji meri delajo v sivi ekonomiji (44 žensk v primerjavi s 36 moškimi), poleg tega pa zaslužijo tretjino manj od moških in imajo slabši dostop do vodstvenih položajev.²¹

SLOVARČEK:

Neformalno gospodarstvo, pogosto tudi siva ekonomija ali »denar na roke«, je proizvodnja in prodaja blaga ter storitev, ki je oblastem prikrita oz. neprijavljena v nasprotju z davčno ureditvijo, delovno zakonodajo ipd.

Vir: Inštitut za strateške rešitve (<http://isr.si/tag/siva-ekonomija/>).

Krepitev vloge žensk v Albaniji za zagotavljanje enakih možnosti (Forum za enakopraven razvoj, društvo)

Projekt se osredotoča na odpravljanje neenakomerne porazdelitve moči med spoloma v Albaniji. Skupini brezposelnih žensk v Puki je z vključevanjem v kozjerejo in sirarstvo zagotovljena samozadostnost.

Po koncu projekta bodo ženske nadaljevale s kozjerejo in sirarstvom kot tržno dejavnostjo v okviru kooperative oz. socialnega podjetja. V projektne aktivnosti se vključujejo tako deklice kot dečki. Lokalni vodje in mladi iz provinc Puke, Roskovca ter Tirane se izobražujejo o enakosti spolov. Z novimi znanji v svojem lokalnem okolju nadalje ozaveščajo mlade in se skupaj z njimi spopadajo z neravnovesji moči med spoloma.

S projektom se krepi tudi partnerska organizacija, ženska mrežna organizacija *Gender Alliance for Development Center*. Projekt financira Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije.

www.forumfer.org

Ženske kot nosilke pozitivnih družbenih sprememb v Črni gori (Humanitarno društvo ADRA Slovenija)

Namen projekta je vzpostavitev centra za opolnomočenje žensk v Podgorici in za spodbujanje spoštovanja človekovih pravic ter enakih možnosti v Črni gori.

Center bo prispeval k ekonomski neodvisnosti žensk in krepil sposobnosti mladih žensk za iskanje zaposlitve. Center bo omogočal možnost osebne in spletne svetovalnice s področja pravnih, socialnih ter ekonomskih vprašanj.

Spoštovanje človekovih pravic in enakih možnosti bo spodbujeno z ozaveščevalno kampanjo ter javnimi razpravami. Projekt financira Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije.

www.adra.si

Podporno okolje za socialno podjetništvo in turizem za ženske

(Kulturno izobraževalno društvo PiNA)

Projekt bo s podporo socialnemu podjetništvu v kulturnem turizmu v Srednjobosanskem kantonu (v Jajcu in Travniku) prispeval k enakosti spolov v regiji. Cilj bo dosežen preko usposabljanja in krepitev podpornega okolja za povečanje prihodkov žensk v turizmu.

Na podlagi lokalnih potreb in v sodelovanju z lokalnimi partnerji razvijajo izobraževalni program socialnega podjetništva za ženske na področju ohranjanja kulturne dediščine ter turizma in ustanovljajo ženski inkubator socialnega podjetništva ter turizma.

Da bodo učinki projekta dolgoročni, PiNA nevladne organizacije usposablja o krepitev podpornega okolja za socialno podjetništvo in turizem za ženske, ustanavlja mrežo za spodbujanje socialnega podjetništva za ženske ter enakosti spolov v turizmu in izvaja medijsko kampanjo o enakosti spolov ter vključenosti žensk v socialno podjetništvo na področju kulturne dediščine in turizma.

www.pina.si

Podporno okolje za socialno podjetništvo Sodelovanje Mirovnega inštituta in Ženskega centra Nyamirambo v Ruandi

(Mirovni inštitut)

Formalno sodelovanje med Mirovnim inštitutom in skupino žensk v Ruandi se je začelo leta 2007 s projektom Twiyubacke Nyamirambo – ustanovitev združenja za krepitev moči žensk v Nyamirambo v Kigaliju. Skupina žensk je s podporo Mirovnega inštituta ustanovila lokalno nevladno organizacijo – Ženski center Nyamirambo, ki je z Mirovnim inštitutom izvedel šest projektov; pet jih je med

letoma 2007 in 2014 sofinanciralo Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije.

Namen sodelovanja je bil nasloviti zaznane težave in izzive žensk ter deklic v lokalni skupnosti. Splošni cilj projektov je bil okrepiti Ženski center Nyamirambo in njegov vpliv v lokalni skupnosti na področjih formalnega ter neformalnega izobraževanja, ekonomskega opolnomočenja deprivilegiranih skupin žensk, vzpodbujanja sodelovanja žensk v lokalni oblasti, ozaveščanja žensk in deklic o človekovih pravicah, pravicah žensk ter spolnem in reproduktivnem zdravju.

V okviru zadnjega projekta je center leta 2014 odprl majhno skupnostno knjižnico, ki je namenjena predvsem otrokom in ponuja knjige v treh jezikih – v kinyarwanda, angleščini ter francoščini. Z odprtjem knjižnice se med otroki in mladimi spodbuja kultura branja, kar je v veliko pomoč tudi pri formalnem izobraževanju.

www.nwc-umutima.org

facebook.com/umutimarwanda

Življenje ni reklama – oglasna sporočila, ki rušijo razmerja med spoloma

(Pravno-informacijski center nevladnih organizacij)

Projekt Življenje ni reklama je prispeval k uresničevanju priporočil Odbora ZN za odpravo diskriminacije žensk (*Committee on the Elimination of Discrimination against Women – CEDAW*) in k odpravi stereotipov o družbenih vlogah spolov. Cilj projekta je bil spodbuditi kritičen pogled mladih na oglasna sporočila, ki vplivajo na samopodobo in uresničevanje posameznikove družbene moči, ter mladostnike opolnomočiti za preseganje tradicionalno pripisanih vlog spolov.

Jedro projekta je bilo dijakom in študentom predstaviti dokumentarni film *Killing us softly 4*, ki se je po svetu izkazal kot izjemno učinkovit ter sporočilen. Film je ustvarila producentka Jean Kilbourne v okviru *Media Education Foundation*. Preko filma so mladi spoznali, kako se je v zadnjih 20 letih podoba žensk v oglaševanju spremenila in kako to vpliva na razmerje med spoloma. Projekt je sofinanciralo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije.

www.pic.si

Ekonomsko nasilje kot vzrok za neenakost med spoloma – Ste ta mesec že plačali preživnino?

(Pravno-informacijski center nevladnih organizacij)

Projekt Ekonomsko nasilje kot vzrok za neenakost med spoloma – Ste ta mesec že plačali preživnino? je naslovil širok krog prebivalstva z različnimi sporočili o vzrokih za neenakost med spoloma in o različnih oblikah ekonomskega nasilja v družini.

Namen projekta je bil povečati prepoznavnost ekonomskega nasilja kot enega od vzrokov neenakosti med spoloma. Projekt je prispeval k odpravljanju stereotipov o ekonomski vlogi spola v družinskih razmerjih, predvsem pa k večji ozaveščenosti o pravici žensk do svobodnega razpolaganja s časom, denarjem ... tudi po razhodu med partnerjema in ob dejstvu, da so v večini primerov ženske oz. matere postavljene kot skrbnice skupnih otrok.

Projekt, ki ga je sofinanciralo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije, je opozoril na obveznost plačevanja preživnine, ki je dejansko oblika nasilja in močan dejavnik neenakosti. Neplačevanje preživnine je bilo izpostavljeno kot moralno nesprejemljivo, zakonsko nedopustno in trajno škodljivo za razmerja enakosti spolov v družbi ter z negativnimi posledicami tudi za otroke.

Program pomoči in oskrbe žrtev trgovine z ljudmi (Slovenska karitas)

Program pomoči in oskrbe žrtev trgovine z ljudmi ter preventivnih aktivnosti za mlade Slovenska karitas izvaja od leta 2006, in sicer v sklopu dvoletnih projektov oskrbe žrtev trgovine z ljudmi – krizne namestitve, ki jo financirana Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije, ter varne namestitve, ki jo financira Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.

**TRGOVINA Z LJUDMI
HUMAN TRAFFICKING**

V PRIMERU, DA ZAZNATE TRGOVINO Z LJUDMI
ALI ŠTE SÁMI ŽRTEV, PROSIMO, OBVESTITE
POLICIJO NA 113
ALI POKLICITE SLOVENŠKO KARITAS
NA +386 (0)31 470 151.

IN CASE YOU RECOGNISE HUMAN TRAFFICKING
OR IF YOU BELIEVE YOU ARE A VICTIM OF HUMAN
TRAFFICKING PLEASE CALL THE POLICE
BY DIALLING 113 OR CARITAS SLOVENIA
BY DIALLING +386 (0)31 470 151.

Prisilna prostitucija je oblika trgovine z ljudmi.
Je groba kršitev temeljnih človekovih pravic in
dostojanstva. Je kaznivno dejanje.

Forced prostitution is a form of human
trafficking. It is a grave violation of
fundamental human rights and dignity.
It is a crime.

**10 RECI NE
SAY NO**

TRGOVINA Z LJUDMI JE ZARADILNO DEJAVNA DEJAVNOST, TRGOVINA S LJUDMI JE ZARADILNA DEJAVNOST.
HUMAN TRAFFICKING IS A CRIME. HUMAN TRAFFICKING IS EXPLOITATION OF HUMAN BEINGS.

Poleg neposredne pomoči žrtvam trgovine z ljudmi, ki vključuje namestitve, psihosocialno pomoč, zdravstveno oskrbo, pravno svetovanje žrtvam in učenje jezika, Karitas aktivno deluje na preventivnem področju ozaveščanja mladih po slovenskih osnovnih ter srednjih šolah, pa tudi ozaveščanja strokovnih delavcev in širše javnosti v Sloveniji.

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Na volitvah v lokalno skupnost lahko oddaš glas ženskim kandidatkam in tako preprečiš diskriminacijo na političnem področju.²²
- Zavzemaj se za celovito in dejansko vključenost žensk ter enake možnosti na vseh ravneh odločanja – v politiki, gospodarstvu in javnem življenju.
- Zavzemaj se za izkoreninjenje diskriminacije žensk in deklic, vseh oblik nasilja nad ženskami ter deklicami v javnem in zasebnem življenju ter spornih običajev, kot so otroške in prisilne poroke.²³
- Odzovi se na seksistične izjave ali opazke, opozori na njihovo poniževalnost in poudari druge poti razmišljanja.

²² Vir: Sustainable Development Knowledge Platform – Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development (<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>).

²³ Vir: Ministrstvo za zunanje zadeve – 5. cilj trajnostnega razvoja (http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/mednarodno_razvojno_sodelovanje_in_humanitarna_pomoc/politike_mrs/cliji_trajnostnega_razvoja/clij_5_doseci_enakost_spolov_ter_krepiti_vlogo_vseh_zensk_in_deklic/).

VSEM ZAGOTOVITI DOSTOP DO VODE IN SANITARNE UREDITVE TER POSKRIBETI ZA TRAJNOSTNO GOSPODARJENJE Z VODNIMI VIRI

Uresničitev 6. cilja bo vsem omogočila enakopraven dostop do čiste, poceni pitne vode in dostop do ustrezne sanitarne ureditve ter higiene. Države morajo uvesti celovito gospodarjenje z vodnimi viri na vseh ravneh in do leta 2020 zavarovati ter obnoviti ekosisteme, povezane z vodo.

| Izziv

Pomanjkanje vode vpliva na več kot 40 odstotkov ljudi po vsem svetu, delež se zaradi globalnega segrevanja še povečuje. Že zmanjševanje zalog pitne vode je zaskrbljujoč problem, stanje še poslabšujejo vse pogostejše in obsežnejše suše ter širjenje puščav. Zagotavljanje splošnega dostopa do varne in cenovno dostopne pitne vode zajema izgradnjo ustrezne infrastrukture, zaščito ter obnovo vodnih ekosistemov in spodbujanje učinkovite rabe vode ter podpornih tehnologij v državah v razvoju.²⁴

| Prispevek slovenskih nevladnih organizacij k uresničevanju cilja

**Zagotavljanje oskrbe z vodo in trajnostnih kapacitet za
izboljšanje zdravja prebivalstva v kraju Ruzo v Burundiju**
(Slovenska karitas)

Projekt Zagotavljanje oskrbe z vodo in trajnostnih kapacitet za izboljšanje zdravja prebivalstva v kraju Ruzo v Burundiju je v letih 2011 in 2012 podprla Slovenska karitas ob sofinanciranju Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije v sodelovanju z misijonarko Bogdano Kavčič.

Le 71 odstotkov Burundijcev ima dostop do pitne vode in 41 odstotkov do ustreznih sanitarij, kar negativno vpliva na njihovo zdravje. Diareja kot posledica pitja oporečne vode povzroči osem odstotkov smrti v Burundiju; med otroci, mlajšimi od petih let, pa kar 17 odstotkov smrti.

V okviru projekta sta bila zgrajena dva rezervoarja za vodo za oskrbo prebivalstva in zdravstvenega centra v Ruzu. Slednji je bil tudi opremljen. Dodatno usposobljeni zaposleni so nosečim ženskam in materam, otrokom v osnovnih šolah ter splošnemu prebivalstvu nudili zdravstveno vzgojo o higieni, pomenu pitja čiste vode, prenosu virusa HIV in preventivi pred malarijo. Po vaseh v okolici kraja Ruzo, kjer ni bilo nobene sanitarne infrastrukture, je bilo za družine zgrajenih 40 stranišč.

www.karitas.si

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Sodeluj v aktivnostih ob svetovnem dnevu vode, katerega cilj je zagotoviti informacije in ideje za izboljšanje dostopa do vode.
- Preko civilnih pobud vlado spodbujaj k naložbam v raziskave in razvoj vodnih sistemov ter sanitarne ureditve in k vključevanju žensk ter mladih v upravljanje vodnih virov.
- Posameznike ozaveščaj o pomenu vode, sanitarne ureditve in o trajnostnem gospodarjenju z vodnimi viri ter tako prispevaj k integriteti posameznikov in neokrnjenosti ekosistema.
- Zavzemaj se za ohranitev naravnih vodnih virov, saj lahko z njimi zagotovimo ustrezno proizvodnjo hrane in energije ter tako prispevamo h gospodarski rasti.
- Zavzemaj se za ohranitev vodnega ekosistema, saj tako prispevaš k biotski raznovrstnosti in se boriš proti podnebnim spremembam.²⁵
- Namesto vode v plastenki uporablaj vodo iz pipe ali pitnika. Za en liter ustekleničene vode proizvajalci med delovnim procesom porabijo približno tri litre vode, za vsako litrsko plastenko pa še četrta litra nafte. S pitjem vode iz plastenk ustvarjamo odpadke in obremenjujemo okolje.
- Zavzemaj se za ohranitev visoko kakovostne vode iz pipe in za dostopnost čiste vode vsem prebivalcem.

²⁵ Vir: Clean Water and Sanitation: Why It Matters (http://www.un.org/sustainabledevelopment/wp-content/uploads/2016/08/6_Why-it-Matters_Sanitation_2p.pdf).

VSEM ZAGOTOVITI DOSTOP DO CENOVNO SPREJEMLJIVIH, ZANESLJIVIH, TRAJNOSTNIH IN SODOBNIH VIROV ENERGIJE

Vsem ljudem je potrebno zagotoviti dostop do zanesljive in sodobne oskrbe z energijo po sprejemljivih cenah, povečati delež obnovljivih virov energije med energetskimi viri, podvojiti energetsko učinkovitost na svetovni ravni ter razširiti infrastrukturo za sodobno in trajnostno splošno oskrbo z energijo v državah v razvoju.

Izziv

Več kot 1,3 milijarde ljudi nima dostopa do elektrike in več kot 2,7 milijard ljudi je pri kuhanju ter ogrevanju odvisnih od tradicionalnih goriv. Dostop do energije lahko predstavlja razliko med za preživetje zadostnim dohodkom ali revščino, varnostjo in strahom, svobodo ali hlapčevstvom, izobraževanjem ali nepismenostjo.²⁶ Posledice energetske revščine najbolj ogrožajo ženske in otroke.

SLOVARČEK:

Energetska revščina se pojavi, ko si gospodinjstvo ni zmožno zagotoviti ustrezno toplega stanovanja in drugih energetskih storitev, npr. tople sanitarne vode ter razsvetljave, po sprejemljivi ceni. Na pojav energetske revščine najbolj vplivajo dohodki, cene energentov in njihova poraba.

Prispevek slovenskih nevladnih organizacij k uresničevanju cilja

Gibanje Društvo za trajnostni razvoj Slovenije (TRS)

Gibanje TRS na terenu ozavešča o sodobni oskrbi z energijo, predvsem o sončnih elektrarnah na strehah in o energetski prenovi stavb, saj tako povečujejo energetsko samooskrbo. Z energetsko sanacijo in prenovo stavb dosežejo zmanjševanje energetske revščine. Razvili so sistem, ki na terenu omogoča izračun prihrankov glede na trenutne stroške z vnosom uradnih podatkov o številu stavb.

Partnerska organizacija TRS je še razvila sistem, ki preko merljivih podatkov o vremenski napovedi izračuna potencial sončne energije za gospodinjstvo. Tako pridobijo podatke o razpoložljivih kilovatnih urah elektrike in o količini tople vode, pridobljene preko sprejemnikov sončne toplote. S tem alternativnim načinom proizvodnje elektrike in toplote se prihranijo velike količine ostalih energentov.

Pri društvu še ozaveščajo o industrijski konoplji in njenih proizvodih za potrebe gradbeništva, predvsem za izolacijo. Z njeno uporabo lahko občutno zmanjšamo trenutno porabo energije.

www.gibanje-trs.si

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Varčuj z električno energijo: naprave priključi v električni razdelilnik, ki ga popolnoma izklopi, ko naprav ne uporabljaš.
- Ugašaj luči, ko nisi v prostoru.
- Uporabljaljaj spletne račune in jih tudi plačaj preko spleta ter tako zmanjšaj porabo papirja in posledično zmanjšaj uničenje gozdov.
- Varčuj pri tiskanju – pomembne informacije si zabeleži v zvezek/koledar.
- Bodi odgovoren/-a potrošnik/-ca in pred nakupom razišči, katera podjetja se poslužujejo trajnostnih praks ter manj obremenjujejo okolje.
- V kolikor je možno, namestite na streho hiše sončne panele. To bo znižalo račun za električno energijo.²⁷

²⁷ Vir: United Nations Sustainable Development Goals – The Lazy Person's Guide to Saving the World (<http://www.un.org/sustainabledevelopment/takeaction/>).

SPODBUJATI TRAJNOSTNO, VKLJUČUJOČO IN VZDRŽNO GOSPODARSKO RAST, POLNO IN PRODUKTIVNO ZAPOSLENOST TER DOSTOJNO DELO ZA VSE

Države si bodo prizadevale ohranяти gospodarsko rast, izboljšati produktivnost gospodarstva s tehnološko preno, varovati pravice delavcev, zavzemale se bodo za odpravo prisilnega dela, sodobnega suženjstva in trgovanja z ljudmi. Na svetovni ravni bodo postopno izboljšale učinkovitost rabe virov pri proizvodnji in porabi ter si prizadevale, da gospodarska rast ne bo povzročala degradacije okolja.

Izziv

Spodbujanje podjetništva in ustvarjanje delovnih mest sta ključnega pomena za odpravo prisilnega dela, suženjstva ter trgovanja z ljudmi.²⁸

Prispevek slovenskih nevladnih organizacij k uresničevanju cilja

Umutima

(Ženski center Nyamirambo in Mirovni inštitut)

Sodelovanje Mirovnega inštituta in skupine žensk v Ruandi od leta 2007 je spodbudilo ustanovitev združenja za krepitev moči žensk v Nyamirambo v Kigaliju. Skupina žensk je s podporo Mirovnega inštituta ustanovila lokalno nevladno organizacijo – Ženski center Nyamirambo.

V okviru vseh skupnih projektov Mirovnega inštituta in Ženskega centra so bili organizirani tečaji ročnih del in šivanja, ki so leta 2013 prerasli v linijo izdelkov pod imenom »Umutima« (kar pomeni srce) ter kasneje tudi v zadrugo, ki sedaj zaposluje že okrog 40 žensk. Zasluge od prodaje izdelkov Umutima zaposlenim ženskam zagotavlja reden mesečni dohodek, Ženskemu centru Nyamirambo pa omogoča nadaljnje delovanje in razvoj.

Druga aktivnost, ki so jo razvijali skozi več projektov in danes bistveno prispeva k obstoju organizacije, je odgovorni skupnostni turizem. Ženski center izvaja vodene ogled po lokalni skupnosti, kuharske tečaje in delavnice ročnih del za turiste ter druge obiskovalce, ki imajo priložnost spoznati dogajanje in dinamiko lokalnega okolja, predstavnice Ženskega centra pa jim pojasnijo tudi socialni, kulturni, ekonomski ter politični

kontekst tega dela Kigalija. Hkrati obiskovalci tudi finančno podpirajo delovanje Ženskega centra, kar ima pozitivne učinke na celotno lokalno skupnost.

www.nwc-umutima.org

facebook.com/umutimarwanda

Koordinacija nevladnih in humanitarnih organizacij za usklajen odziv na migracijske izzive

(SLOGA, platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč)

Na pobudo nevladnih in humanitarnih organizacij, ki delujejo na področjih migracij, integracije ter medkulturnega dialoga, je bila avgusta 2015 vzpostavljena koordinacija nevladnih in humanitarnih organizacij z namenom usklajenega odziva civilne družbe na povečan prehod migrantov ter beguncev čez slovensko ozemlje. Koordinacija z delovanjem nadaljuje tudi po zaprtju t. i. balkanske migrantske poti in si preko zagovorništva prizadeva za krepitev oskrbe ter integracije proslincev in beguncev, s skupnimi ozaveščevalnimi aktivnostmi pa spodbuja strpnost.

Slovenske nevladne in humanitarne organizacije so odigrale pomembno vlogo pri oskrbi skoraj pol milijona beguncev ter migrantov, ki so v t. i. begunskem valu prečkali Slovenijo, pomembno vlogo pa igrajo tudi pri krepitvi podpornega okolja za integracijo beguncev in migrantov.

www.sloga-platform.org

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Vključi se v civilne pobude, ki lokalne oblasti in skupnosti spodbujajo k prenovi prostorskih načrtov mest ter naselij s ciljem večje povezanosti skupnosti, večje osebne varnosti in spodbujanja inovativnosti ter zaposlovanja.
- Vključi se v pobude, ki se zavzemajo za enakopravnost spolov pri dostopu do delovnih mest, plačila in možnosti napredovanja.
- Na lokalni in državni ravni se zavzemaj za dostojne zaposlitve mladih, za vlaganja v njihovo izobrazbo ter njihov dostop do socialne varnosti in osnovnih storitev, ne glede na vrsto pogodbe o zaposlitvi.
- Ustanovi svoje podjetje, ustvarjaj nova delovna mesta.
- Podpri pobude, ki vlade spodbujajo k dinamičnemu, trajnostnemu in inovativnemu gospodarstvu s poudarkom na zaposlovanju mladih ter njihovem opolnomočenju.²⁹
- Opozarjaj oz. ustreznim organom prijavi kršitve pravic delavcev ali različne oblike sodobnega suženjstva.
- Kadar kupuješ izdelke, ki vsebujejo monokulture, kot so kakav, kava in tropsko sadje, bodi pozoren na oznako pravične trgovine, ki proizvajalcem zagotavlja prodajo izdelkov pod pogoji, ki jim omogočajo dostojno življenje.

ZGRADITI VZDRŽLJIVO INFRASTRUKTURO, SPODBUJATI VKLJUČUJOČO IN TRAJNOSTNO INDUSTRIALIZACIJO TER POSPEŠEVATI INOVACIJE

Potrebno je vzpostaviti kakovostno, zanesljivo in vzdržljivo infrastrukturo ter spodbujati industrializacijo. Države morajo povečati dostop do finančnih storitev in ugodnih posojil za mala proizvodna ter druga podjetja. Potrebno je povečati dostopnost informacijske in komunikacijske tehnologije.

Izziv

Tehnološki napredek ima pomembno mesto pri iskanju rešitev za gospodarske in okoljske izzive kot tudi za zagotavljanje novih delovnih mest ter spodbujanje energetske učinkovitosti.³⁰

Prispevek slovenskih nevladnih organizacij k uresničevanju cilja

Obnova s poplavami poškodovane osnovne šole v Bariću in cestne infrastrukture v Krupnju v Srbiji

(Slovenska karitas)

Projekt Obnova s poplavami poškodovane osnovne šole v Bariću in cestne infrastrukture v Krupnju v Srbiji je v letu 2015 Slovenska karitas izvedla v partnerskem sodelovanju s Caritas Beograd v Srbiji ter ob sofinanciranju Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije in Občine Krupnja.

³⁰ Vir: UNDP (<http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/goal-9-industry-innovation-and-infrastructure.html>).

Projekt je nastal na podlagi lokalnih potreb po obnovi javne infrastrukture po poplavah v Srbiji leta 2014. Obnovljeni so bili garderobni prostori, sanitarije in kanalizacijsko omrežje v sklopu šolske telovadnice v osnovni šoli 14. oktobar v Bariču ter 800 metrov dolga ulica Luke Stevića v občini Krupanj, ki je bila močno poškodovana in je ovirala promet ter ogrožala varnost pešcev.

www.karitas.si

Predstavitve dobrih trajnostnih praks

(Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj)

UMANOTERA
Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

Umanotera v okviru različnih projektov predstavlja dobre prakse trajnostnega razvoja. Uspešne zgodbe namreč navdihujejo in prepričajo, da so korenite spremembe na poti v nizkoogljično ter trajnostno družbo možne. Hkrati uspešne zgodbe

prikažejo vrsto vzajemnih učinkov praks trajnostnega razvoja: ustvarjanje prihrankov in delovnih mest, inovativne rešitve ter razvojne priložnosti, varovanje okolja in zdravja ljudi, priložnosti za zmanjševanje javnofinančnih stroškov oz. povečanje prihodkov ter izboljšanje kakovosti bivanja.

Od leta 2011 je Umanotera javnosti predstavila že več kot 100 dobrih praks, ki so bile izbrane v okviru projektov Slovenija znižuje CO₂: dobre prakse. Spodbujamo zelena delovna mesta. Skladnost politik – pogoj za doseganje ciljev mednarodnega razvojnega sodelovanja in Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri, ter predstavljene v katalogih in na spletnih straneh.

Dobre prakse so že izkazale svojo uspešnost, zato je pomembno, da ne ostanejo anonimne. Predstavljajo dragocene izkušnje in navdih za nadaljnje širjenje ter prenos v različna okolja po Sloveniji.

www.umanotera.org

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Pomisli, kako industrija vpliva na naše življenje in dobro počutje, ter uporabi družbene medije kot obliko pritiska za spodbujanje ciljev trajnostnega razvoja.³¹
- Spodbujaj sistem krožnega gospodarstva. Odpadek je nova surovina, izkoristi ves njegov potencial.
- Informiraj se, raziskuj primere dobrih skupnostnih praks za izboljšanje lokalnega okolja, npr. izboljšanje energetske učinkovitosti naselja, v katerem živiš, ureditev urbanih/skupnostnih vrtov ali parka.
- Razmisli, kako bi lahko izboljšal šolsko, domače, lokalno okolje, skušaj pridobiti podporo in udejanji svojo idejo.

³¹ Industry, Innovation and Infrastructure; Why It Matters (http://www.un.org/sustainabledevelopment/wp-content/uploads/2016/08/9_Why-it-Matters_Goal-9_Industry_1p.pdf).

ZMANJŠATI NEENAKOSTI ZNOTRAJ DRŽAV IN MED DRŽAVAMI

Za uresničitev cilja je potrebno zagotoviti večjo vlogo vseh ljudi ne glede na njihovo ozadje ali okoliščine, večjo zastopanost in vlogo držav v razvoju pri odločanju v mednarodnih ekonomskih ter finančnih ustanovah in omogočiti urejene, varne, zakonite ter odgovorne migracije in mobilnost ljudi.

Izziv

Zmanjševanje neenakosti je izziv številnih področij, tako dohodkovne neenakosti kot tudi spodbujanja vključevanja ljudi v družbeno, gospodarsko in politično življenje, ne glede na starost, spol, invalidnost, raso, narodnost, poreklo, vero, ekonomski ali drug status. LGBTI skupnosti moramo zagotoviti enake možnosti in zmanjšati neenakosti pripadnikov skupnosti z odpravo diskriminatornih zakonov, politik ter ravnanj, ki jih morajo nadomestiti ustrezna zakonodaja, politike in ukrepi.³²

SLOVARČEK:
LGBTI je okrajšava, s katero označujemo lezbično, gejevsko, biseksualno, transspolno in interspolno skupnost. Besedna zveza poudarja raznolikost spolnih usmerjenosti in spolnih identitet.

Prispevek slovenskih nevladnih organizacij k uresničevanju cilja

Skozi oči begunca *(Društvo Humanitas)*

S sovražnim govorom, nestrpnostjo in vse bolj negativno nastrojenostjo prebivalstva proti beguncem ter migrantom se ni moč spopadati zgolj z argumenti na racionalni ravni.

³² Vir: UNDP (<http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/goal-10-reduced-inequalities.html>).

Projekt z interaktivnimi delavnicami o migracijah in begunstvu v šolah ter mladinskih centrih in z inovativno izkustveno gledališko igro Skozi oči begunca daje izkušnjo podoživeti občutke, stiske, kršitve pravic ljudi na begu. To lahko dosedanja prepričanja udeležencev obrne na glavo in jih postavi pod vprašaj.

Projekt spodbuja empatijo, vrednote strpnosti, solidarnosti in enakopravnosti ter išče nove načine sodelovanja mladih z lokalno skupnostjo, predvsem z osebami z migrantsko in begunsko izkušnjo. Skozi lokalne akcije s pomočjo medkulturnega dialoga gradi temelje vključujoče družbe, ki spoštuje in ceni kulturno raznolikost. Projekt je bil v letu 2016 del evropskega projekta *SAME WORLD*, sofinanciranega s strani Evropske unije in Urada Republike Slovenije za komuniciranje, nadaljuje pa se tudi v letu 2017.

www.humanitass.si

Za enakopraven razvoj

(Forum za enakopraven razvoj, društvo)

V sklopu programa se Forum za enakopraven razvoj ukvarja z obstoječimi razvojnimi izzivi, kot so migracije, enakost spolov, trajnostni razvoj, degradacija okolja, revščina, neenakosti in davčna pravičnost.

Forum tudi spodbuja aktivacijo posameznika k iskanju trajnih rešitev za razvojne probleme, sooča in povezuje posameznike ter odpira javne razprave, raziskuje in išče alternativne načine delovanja, spremlja uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja ter oblikuje predloge za bolj enakopravno, pravično in trajno delovanje mednarodne skupnosti.

V Forumu za enakopraven razvoj se povezujejo z optimističnimi in angažiranimi posamezniki ter organizacijami, ki si želijo sprememb, ne glede na to, ali prihajajo iz nevladnih, vladnih ali gospodarskih krogov.

www.forumfer.org

Opolnomočenje migrantov

(Inštitut za afriške študije)

Inštitut za afriške študije je nevladna in neprofitna organizacija, ki od leta 2004 deluje na lokalni, nacionalni ter mednarodni ravni.

Zaposleni in prostovoljci so se zavezali k aktivnemu delu z različnimi družbenimi skupinami ter posamezniki na področju izobraževanja in spodbujanja vrednot enakosti, spoštovanja ter sprejemanja kulturne raznolikosti, boja proti vsem oblikam nasilja in diskriminacije ter spodbujanju trajnostnega razvoja in aktivnega državljanstva.

Z aktivnostmi so prisotni predvsem med migranti v lokalnem okolju in azilnem domu ter v osnovnih in srednjih šolah. Sicer delujejo na več področjih, v okviru 10. cilja trajnostnega razvoja pa pokrivajo področje migracij in mobilnosti ljudi ter njihove aktivnosti usmerjajo v zmanjševanje neenakosti migrantov in boj proti trgovini z ljudmi. Aktivni so na področju zagovorništva enakosti spolov in boja proti diskriminaciji. Pri svojem delovanju spodbujajo trajnostno rabo virov in pravično trgovino.

www.africanstudy.org

Delavnice za osnovno- in srednješolce o migracijah, begunstvu ter sovražnem govoru

(Mirovni inštitut)

Mirovni inštitut za devetošolce in dijake v Sloveniji izvaja delavnice o migracijah, begunstvu ter sovražnem govoru.

Namen delavnice je:

- boljše prepoznavanje sovražnega govora skozi kritično in analitično soočenje z realnimi primeri;
- razumevanje širših kontekstov nastajanja sovražnega govora ter njegovih posledic za položaj manjšinskih skupin in celotno družbo;
- aktivno soočenje z možnimi odzivi na različne oblike sovražnega govora;
- neposreden stik z osebami z migrantskim ozadjem ter vzpostavitev medkulturnega dialoga;
- preko osebnih zgodb oseb z migrantskim ozadjem širiti znanje o vzrokih in posledicah migracij;
- krepi poznavanje človekovih pravic ter medkulturnega dialoga, zlasti v povezavi z migracijami;
- udeležence opolnomočiti za delovanje proti sovražnemu govoru in za odprto družbo ter socialno solidarnost;
- krepi zavedanje, da migranti in migrantke ne predstavljajo grožnje, temveč humanitarni izziv, ter da je priseljevanje skozi zgodovino pogosto pozitivno vplivalo na razvoj družb, tudi slovenske.

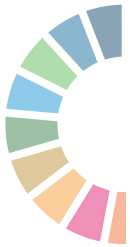
www.mirovni-institut.si

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Spodbujaj družbeno, gospodarsko in politično vključevanje vseh posameznikov, ne glede na starost, spol, invalidnost, raso, narodnost, versko pripadnost, ekonomski ali drug status.
- Zavzemaj se za zagotavljanje enakih možnosti, vključno z odpravo diskriminatornih zakonov, politik in praks, ter spodbujaj izvajanje in/ali oblikovanje ustrezne zakonodaje, politike, ukrepov na tem področju.
- Spodbujaj mednarodno razvojno sodelovanje in finančne tokove v države v razvoju, vključno z malimi otoškimi državami.³³

POSKRBE TI ZA ODPRTA, VARNA, VZDRŽLJIVA IN TRAJNOSTNA MESTA IN NASELJA

Države morajo vsem omogočiti dostop do ustreznega, varnega in cenovno sprejemljivega prebivališča, osnovnih storitev ter trajnostnega prevoza. Okrepiti morajo prizadevanja za varstvo in ohranjanje svetovne kulturne ter naravne dediščine.

Izziv

Danes več kot polovica svetovnega prebivalstva živi v urbanih območjih (mestih). Hitra urbanizacija otežuje obvladovanje naravnih nesreč in odzivanje ob naravnih nesrečah. Številna med največjimi svetovnimi mesti so zgrajena na potresnih območjih. Podatki seizmoloških opazovalnic pravočasno izdajo opozorila pred potresi, cunami in tropskimi cikloni v bližini.³⁴

SLOVARČEK:

Urbanizacija je proces rasti prebivalstva in preoblikovanje podeželskih naselij v mesta oz. širjenje mestnega načina življenja na podeželju.

Vir: GIS (http://www.gis.si/egw/GSS_T04_P07/index.html).

Prispevek slovenskih nevladnih organizacij k uresničevanju cilja

Odpeljem te! v zeleno Novo mesto

(Este=etika, društvo za vzpodbujanje etike v javnem prostoru)

Projekt Odpeljem te! v zeleno Novo mesto, financiran s sredstvi Finančnega mehanizma Evropskega gospodarskega prostora in Norveškega finančnega mehanizma, je leta 2015 naslavljal problematiko javnega mestnega potniškega prometa v Novem mestu. Skozi spodbujanje njegove uporabe je opozarjal na širši potencial te oblike mobilnosti.

³⁴ Vir: UNDP (<http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/goal-11-sustainable-cities-and-communities.html>).

Skupaj s partnerji projekta, Mestno občino Novo mesto, Društvom za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto in Založbo Goga, je društvo spodbujalo uporabo mestnega potniškega prometa (medijska kampanja, kulturno-umetniški dogodki) ter izvajalo intervencije v javnem prostoru (prenova treh avtobusnih postajališč

est=etika

društvo za vzpodbujanje etike v prostoru

v sodelovanju z lokalnimi akterji). Prav tako je oblikovalo pobude na področju boljšega upravljanja. Na pobudo društva je priprava celostne prometne strategije zapisana kot eden izmed ciljev Trajnostne urbane strategije Novo mesto 2030.

www.est-etika.si

Projekt zmanjšanja tveganja in pripravljenost na nevarnosti ter naravne nesreče

(Slovenska karitas)

Projekt zmanjšanja tveganja in kreptvi pripravljenosti na nevarnosti ter naravne nesreče v Bosni in Hercegovini ter v Srbiji je Slovenska karitas podprla v sodelovanju z drugimi evropskimi Karitas po poplavih v letu 2014.

Karitas v Bosni in Hercegovini ter Karitas v Srbiji sta projekt izvedli v letih 2015 in 2016. Za lokalno zaposlene in prostovoljce Karitas je bilo organizirano usposabljanje, pripravljen je bil načrt za hiter ter učinkovit odziv v primeru nesreč. Lokalno prebivalstvo in mladi po šolah so bili ozaveščeni, kako zmanjšati tveganje nesreč in kako ravnati v primeru naravnih nesreč. Za ta namen so bili pripravljeni priročniki in didaktična gradiva za šole, organizirana so bila srečanja na ravni občin in z drugimi nevladnimi organizacijami, aktivnimi na tem področju.

www.karitas.si

Zavod Zadihaj, inštitut za trajnostno mobilnost in prijazne energije

Zavod Zadihaj prispeva k razvoju trajnostnega prometa, uporabe zdravju in okolju prijaznih praks ter virov čiste energije in k izboljšanju poslovnega, javnega ter socialnega okolja. Pri vsaki tehnični rešitvi hkrati razmišlja o poslovnem modelu te rešitve, o čimprejšnji izvedbi v realno okolje in o uporabi, saj rešitve izhajajo iz potreb uporabnikov.

Zavoda Zadihaj izvaja tudi svetovanja, analize in promocije učinkovitih ter uporabnih rešitev na področju trajnostne mobilnosti. Sem sodijo njihovi inteligentni sistemi parkiranja, polnilne rešitve *ePeakDock* z inteligentnim sistemom *ePeakCharge*, varnost v avtomobilu *BlueBox* in konverzija koles *Roll-eX*.

Promet v Sloveniji prispeva skoraj 30 odstotkov vseh izpustov CO₂, kar je nad svetovnim povprečjem in predstavlja najtrši oreh v boju s podnebnimi spremembami. Zato si zavod prizadeva za široko mrežo polnilnih postaj in večjo uporabo električnih vozil, kar ima za posledico manjše onesnaževanje ozračja, manjše zvočno onesnaževanje okolja, večjo energetsko neodvisnost lokalnega okolja ter manjše stroške za uporabnike in širšo skupnost.

www.zadihaj.org

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Bodi pozoren/-a, kaj koristi in kaj škoduje mestu, v katerem živiš.
- Zavzemaj se za mesto, kakršno meniš, da ga skupnost potrebuje. Aktivno sodeluj pri upravljanju oz. pobudah za izboljšanje okolja, v katerem živiš.
- Predstavljalj si, kako želiš, da bi izgledala hiša, ulica, mesto, v katerem živiš. Je v njem dovolj delovnih mest? Kakšna je zdravstvena oskrba? Ali lahko otroci varno hodijo v šolo? Kako je z javnim prevozom in kakovostjo zraka? S pomočjo podobnih vprašanj prispevaj k izboljšanju mesta, v katerem živiš, in tako povečaj kakovost življenja v njem.³⁵

³⁵ Vir: Sustainable Cities: Why They Matter (http://www.un.org/sustainabledevelopment/wp-content/uploads/2016/08/16-00055K_Why-it-Matters_Goal-11_Cities_2p.pdf).

ZAGOTOVITI TRAJNOSTNE NAČINE PROIZVODNJE IN PORABE

Države si morajo prizadevati za trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri in njihovo učinkovito rabo. Na svetovni ravni je potrebno prepoloviti količino zavržene hrane na prebivalca in zagotoviti ustrezno ravnanje s kemikalijami ter odpadnimi snovmi.

Izziv

Mnogi kmetje iz Latinske Amerike so že v 80. letih prejšnjega stoletja opustili pridelavo kave zaradi nihanj cen kave in odšli v mesta ali začeli gojiti prepovedane droge. Danes vsaj pet milijonov ljudi po vsem svetu goji koko ali opij, da zviša svoje sicer borne dohodke. Urad ZN za droge in kriminal (*United Nations Office on Drugs and Crime* - UNODC) kmetom pomaga pri iskanju zakonitih trajnostnih alternativ, kot je pridelava kakava za čokolado, kave ali sladkorja iz pravične trgovine. Kmete se hkrati usmerja v trajnostne načine proizvodnje, ki hkrati tudi nudijo trajni prihodek.³⁶

Prispevek slovenskih nevladnih organizacij k uresničevanju cilja

Izzovimo krizo – promocija globalne pravičnosti in prizadevanja državljanov v času negotovosti

(SLOGA, platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč)

Izzovimo krizo je evropski projekt, v katerega so bili vključeni mladi iz šestih evropskih držav – poleg Slovenije še iz Irske, Grčije, Italije, Španije in Portugalske. Projekt je mlade spodbujal h kritičnemu razmisleku o evropski finančni in gospodarski krizi v kontekstu globalnih soodvisnosti, pa tudi k temu, da so postali aktivni zagovorniki socialne pravičnosti.

Namen projekta je bil mlade iz zadolženih držav v Evropi usposobiti, da postanejo aktivni zagovorniki socialne pravičnosti, da skupaj prepoznajo in premagajo težave, s katerimi se srečujejo zaradi gospodarske krize.

Mladi, vključeni v projekt Izzovimo krizo, so v Evropskem parlamentu uspešno predstavili pobudo za evropsko leto socialne in solidarnostne ekonomije. Mladi globalni zagovorniki projekta, ki sta ga v Sloveniji financirala Evropska komisija in Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije, so z ozaveščevalnimi akcijami ter zbiranjem podpisov peticije politike in politične odločevalce pozvali, naj socialno ter solidarnostno ekonomijo umestijo na politično in gospodarsko agendo.

www.sloga-platform.org

Trgovanje s prihodnostjo

(Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj)

Projekt Trgovanje s prihodnostjo je namenjen obveščanju in ozaveščanju o nevarnostih ter posledicah sporazumov o prosti trgovini, ki jih Evropska unija sklepa z drugimi državami sveta.

Ti sporazumi se vse bolj odmikajo od tradicionalnih pristopov k liberalizaciji mednarodne trgovine, saj se sporazumi »nove generacije« posvečajo predvsem odpravi t. i. »ne-tarifnih« ovir, pravicam intelektualne lastnine, varovanju naložb in liberalizaciji javnih naročil.

Med najbolj prepoznavnimi sporazumi »nove generacije« so predvsem TTIP (EU – ZDA), CETA (EU – Kanada) in TISA (multilateralni sporazum). EU pa se pogaja o številnih drugih.

www.umanotera.org

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Ne zavrzi ostankov hrane.
- Skušaj proizvesti čim manj odpadkov, le-te pa recikliraj, še posebej plastiko, saj ta predstavlja največji delež onesnaževalcev vode.
- Uporabljalj vrečko za večkratno uporabo.
- Nakupuj lokalno. Podpora lokalnim prodajalnam ohranja delovna mesta in preprečuje prevoz dobrin z oddaljenih lokacij (ter posledično večje onesnaževanje).
- Oblačila kupuj premišljeno, saj tekstilna industrija predstavlja drugega največjega onesnaževalca vodnih virov in veliko podjetij izkorišča delavce v razvijajočem se svetu. Nakupuj tudi v trgovinah z rabljenimi izdelki. Novo ni nujno najboljše, tudi *vintage* je modno.³⁷

³⁷ Vir: United Nations Sustainable Development Goals – The Lazy Person's Guide to Saving the World (<http://www.un.org/sustainabledevelopment/takeaction/>).

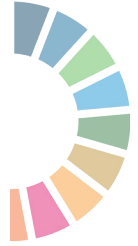

SPREJETI NUJNE UKREPE ZA BOJ PROTI PODNEBNIM SPREMEBAM IN NJIHOVIM POSLEDICAM

** ob priznavanju, da je najpomembnejši mednarodni medvladni okvir za pogajanja o boju proti podnebnim spremembam na svetovni ravni Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja*

V državah je potrebno krepiti pripravljenost na nevarnosti in naravne nesreče, ki so posledica podnebnih sprememb, ukrepe za boj proti podnebnim spremembam je potrebno vključiti v politike, strategije ter načrte na državni ravni in izvajati zavezo razvitih držav pogodbenic Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja.

Izziv

V vseh državah sveta že čutijo posledice podnebnih sprememb. Še posebej ranljive so številne države v razvoju, katerih glavna gospodarska dejavnost temelji na kmetijstvu. Količina pridelanih žit se je v zadnjih letih precej zmanjšala zaradi vse toplejšega podnebja. Tako Organizacija ZN za prehrano in kmetijstvo (*UN Food and agriculture Organization - FAO*) med drugim raziskovalce usmerja v razvoj novih rastlinskih vrst, ki so prilagojene neugodnim vremenskim razmeram. UNDP pa si prizadeva krepiti kmetijske skupnosti z uvedbo novih tehnologij in sonaravnih praks.³⁸

Prispevek slovenskih nevladnih organizacij k uresničevanju cilja

Humanitarni odzivni center

(SLOGA, platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarni pomoč)

Slovenske nevladne organizacije, ki se ukvarjajo s humanitarno pomočjo, se soočajo s številnimi izzivi. Njihove finančne, kadrovske in logistične zmogljivosti ter izkušnje so omejene in neprilagojene za pripravo ter izvedbo mednarodnih humanitarnih akcij, hkrati pa je zelo pomanjkljivo tudi medsebojno sodelovanje in koordinacija humanitarnih akcij. Iz teh razlogov je SLOGA septembra 2010 ustanovila prvi slovenski humanitarni odzivni center – HOC.

HOC deluje na naslednjih področjih:

- povezovanje in koordiniranje slovenskih humanitarnih organizacij za skupne mednarodne humanitarne akcije;
- možnost hitrega odziva na humanitarne katastrofe;
- izgradnja ter okrepitev kapacitet slovenskih nevladnih organizacij preko organizacije izobraževanj in usposabljanj;
- prenosi dobrih praks;
- informiranje na temo humanitarne pomoči;
- sodelovanje z Ministrstvom za zunanje zadeve Republike Slovenije, civilno zaščito ter ostalimi relevantnimi nacionalnimi deležniki, povezovanje in sodelovanje s humanitarnimi organizacijami ter agencijami v tujini;
- iskanje primerne partnerja v primeru humanitarnih katastrof.

www.humanitarni-center.si

Plan B za Slovenijo

(Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj)

Umanotera koordinira mrežo Plan B za Slovenijo – mrežo 34 nevladnih organizacij za trajnostni razvoj, ki se osredotoča na vplivanje na politike in na izvrševanje ter ocenjevanje dogovorjenih politik.

Preko neodvisnega nadzora nad delovanjem oblasti, z zbiranjem in posredovanjem informacij, oblikovanjem različnih pobud ter vključevanjem v procese spreminjanja in sprejemanja zakonodaje se mreža zavzema za tovrstne demokratične procese, ki aktivno vključujejo civilno družbo.

S tem namenom organizirajo različne dogodke, na katerih opozarjajo na probleme s področja trajnostnega razvoja, oblikujejo pobude in odpirajo javne razprave s soočanjem različnih mnenj. Z izdajanjem publikacij, poročil, raziskav in elektronskih novic Umanotera objavlja alternative uradnim dokumentom, informira in osvešča ter tako sooblikuje javno mnenje.

PLAN B

Plan B za Slovenijo

Mreža nevladnih organizacij
za trajnostni razvoj

www.planbz slovenijo.si

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Kompostiraj ostanke hrane, saj s kompostiranjem zmanjšaš vpliv na podnebje in hkrati recikliraš hranila.
- Kolesari, pešači ali uporablaj javni prevoz. Z avtom potuj le, kadar potujete v večjem številu. Kadar imaš možnost izbire med letalom ali vlakom, izberi slednjega.
- Vzdržuj svoj avtomobil: dobro vzdrževan avtomobil namreč proizvaja manj strupenih izpustov.
- Aktivno sodeluj v dialogu z lokalnimi in nacionalnimi oblastmi ter jih spodbudi, da se vključijo v pobude za zaščito okolja.
- Recikliranje papirja, plastike, stekla in aluminija zmanjšuje obseg odlagališč.
- Uporablaj vžigalice, saj za razliko plastičnih vžigalnikov na plin za delovanje ne potrebujejo nafte.³⁹

OHRANJATI IN VZDRŽNO UPORABLJATI OCEANE, MORJA IN MORSKE VIRE ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

Za ohranjanje in trajnostno uporabo morskih virov morajo države do leta 2025 preprečiti ter občutno zmanjšati onesnaževanje morja in trajnostno upravljati ter varovati morske in kopenske ekosisteme. Do leta 2020 morajo učinkovito urediti izlov in odpraviti prelov, nezakonit, neprijavljen ter zakonsko neurejen ribolov in izboljšati ohranjanje ter trajnostno rabo oceanov.

Izziv

Svetovni oceani – njihova temperatura, tokovi, življenje – poganjajo globalne ekosisteme in nam omogočajo, da je Zemlja za nas primeren življenjski prostor. Kako nam bo uspelo upravljati ta ključen ekosistem, je pomembno za človeštvo kot celoto. Več kot tri milijarde ljudi je odvisnih od morske in obalne biotske raznovrstnosti. Vendar danes ulovimo 30 odstotkov preveč rib, da bi se njihovi zarodi lahko trajnostno obnavljali.⁴⁰

SLOVARČEK:

Prelov je posledica neravnovesja med ribištvom in razpoložljivimi ribolovnimi viri in pomeni pretirano izrabo določenega ribolovnega vira.

Vir: Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/podrocja/Ribistvo/op_razvoj_ribistva_2007_2013.pdf).

⁴⁰ Vir: UNDP (<http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/goal-14-life-below-water.html>).

Slovenski projekt za delfine

(Morigenos – slovensko društvo za morske sesalce)

Slovenski projekt za delfine je glavna dejavnost društva Morigenos, ki se skozi znanstveno raziskovanje in izobraževanje zavzema za varstvo morja ter njegove biodiverzitete. To je prvi dolgoročni program raziskovanja, spremljanja in varstva delfinov vrste velika pliskavka (*Tursiops truncatus*) v slovenskem morju ter okoliških vodah severnega Jadrana.

Foto: Ana Hace, Morigenos

Projekt je nastal leta 2002, ko se o delfinih v Sloveniji ni vedelo skoraj nič. Danes na območju slovenskega morja poznamo več kot 150 delfinov, od katerih jih okoli 70 vidimo redno.

Na podlagi tega projekta so slovenske oblasti prepoznale, da imamo v slovenskih vodah populacijo delfinov, in storile prve korake za njihovo varstvo. Obstoje delfinov namreč tako pri nas kot drugod po svetu ogrožajo mnogi človeški vplivi, kot so kemično in mehansko onesnaženje morja, pomorski promet, podvodni hrup ter vpliv ribištva. Z učinkovitim varstvom delfinov lahko bolje varujemo celoten morski ekosistem, od katerega smo odvisni tudi ljudje.

www.morigenos.org

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Ne odlagaj odpadkov v reke, jezera, morje, oceane, obalne vode.⁴¹
- Ne uporabljalj plastičnih vrečk. Morske želve jih pojedjo, misleč, da so meduze, in lahko zaradi tega poginejo.
- Pri uporabi pralnega in pomivalnega stroja bodi pozoren/-a, da je le-ta poln.
- Ne izpiraj: če uporabljaš pomivalni stroj, krožnikov ne izpiraj, preden zaženeš stroj.
- Številna jedka in strupena čistila, ki jih uporabljaš doma, lahko zamenjaš z naravi prijaznimi, kot so limone, kis, soda bikarbona, lesni pepel. Presenečen/-a boš, kako enostavno jih je pripraviti in kako so učinkovita!
- Pri odločanju med prhanjem in kopanjem v kadi daj prednost prhanju. Pri kopelih v kadi namreč porabiš več vode kot pri 5–10-minutni prhi.⁴²

⁴¹ Vir: Sustainable Development Knowledge Platform – Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development (<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>).

⁴² Vir: United Nations Sustainable Development Goals – The Lazy Person's Guide to Saving the World (<http://www.un.org/sustainabledevelopment/takeaction/>).

VAROVATI IN OBNOVITI KOPENSKE EKOSISTEME TER SPODBUJATI NJIHOVO TRAJNOSTNO RABO, TRAJNOSTNO GOSPODARITI Z GOZDOVI, BORITI SE PROTI ŠIRJENJU PUŠČAV, PREPREČITI DEGRADACIJO ZEMLJIŠČ IN OBRNITI TA POJAV TER PREPREČITI IZGUBO BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI

Države morajo do leta 2020 spodbuditi trajnostno gospodarjenje z gozdovi, ustaviti njihovo krčenje in obnoviti degradirane gozdove. Boriti se morajo proti širjenju puščav (z mejnikom za uresničitev v letu 2030) in do leta 2020 uvesti ukrepe za preprečitev vnosa invazivnih tujerodnih vrst ter se boriti proti divjemu lovu in nezakoniti trgovini z zaščitenimi vrstami na svetovni ravni.

Izziv

Priča smo izjemno hitri degradaciji tal, ki se zaradi intenzivnega kmetijstva, plenilskega rudarstva in nepremišljenega izsekavanja gozdov nadaljuje 30–35-krat hitreje kot v zgodovini.⁴³

SLOVARČEK:

Degradacija tal je skorajda nepopravljiv proces uničenja tal, ki ga pogosto povzroči človek s svojimi posegi v prostor. Tla lahko uničijo tudi naravni procesi, kot sta erozija in izpiranje. To ima za posledico izginitje življenja ali izgubo rodovitnosti.

⁴³ Vir: UNDP (<http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/goal-15-life-on-land.html>).

Prispevek slovenskih nevladnih organizacij k uresničevanju cilja

Pastirstvo za boljše sobivanje človeka in medveda v Alpah (Društvo Dinaricum)

Foto: Jože Suhadolnik

Rjavi medved je bil v alpskem prostoru dolgo časa odsoten, zato so se ljudje odvadili sobivati z njim. S postopnim vračanjem medveda v Alpe in s spremembo pastirskih praks (prosta paša brez pastirja) so konflikti začeli naraščati, predvsem s škodo na drobnici. S prikazom dobre prakse so želeli v Društvu Dinaricum pristopiti k reševanju konfliktov z rjavim medvedom v alpskem prostoru in hkrati obuditi tradicionalen način pašništva ter upočasniti proces zaraščanja planin.

Pašo so izvajali s pomočjo prostovoljcev, ki so bili ves čas prisotni na planini in so drobnico vsak večer zapirali v električne ograje. Posledično v času prisotnosti na izbrani planini niso zabeležili napada medveda na drobnico. Z organizacijo dneva odprtih vrat so poskrbeli za predstavitev projekta širši javnosti, predvsem pa rejcem drobnice. Na planini se je v 13 tednih zvrstilo 46 prostovoljcev.

www.dinaricum.si

Zagovorniki okolja – glas pravic narave (Pravno-informacijski center nevladnih organizacij)

Mreža zagovornikov okolja je neformalna mreža pravnih in pravnikov, ki v sodelovanju z naravoslovnimi strokovnjaki združujejo svoja znanja za učinkovito pravno varstvo okolja, narave ter prostora v skupno rabo. Delovanje mreže je namenjeno predvsem podpori nevladnih organizacij s področja varstva okolja in urejanja prostora.

Področje prava varstva okolja je v Sloveniji premalo razvito, kar se odraža tudi v skromni sodni praksi. Nevladne organizacije in skupine prebivalcev (civilne ali lokalne pobude) se večinoma trudijo dosežati svoje cilje na aktivističen način ali z uporabo medijev. Za učinkovito varstvo okolja je poleg tega potrebno uporabiti tudi vsa razpoložljiva pravna sredstva.

www.zagovorniki-okolja.si

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Poduči se o Konvenciji CITES, ki prepoveduje mednarodno trgovino z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami, ter o seznamih ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.
- Tudi Slovenija ima rdeči seznam ogroženih rastlinskih in živalskih vrst. S poznavanjem ogroženih živalskih in rastlinskih vrst v lokalnem okolju lahko s pravnim ravnanjem pozitivno prispevaš k ohranjanju raznolikosti življenja.
- Ne vnašaj invazivnih tujerodnih vrst v naravna okolja in tako zmanjšaj njihov vpliv na kopenske ter vodne ekosisteme in hkrati pomagaj preprečevati izkoreninjenje domačih vrst.⁴⁴
- Bodi spoštljiv do divjih živali, tako da s svojimi dejavnostmi ne posegaš moteče v življenjsko okolje divjih živali.
- Recikliraj odpadke, prehranjaj se z lokalno pridelano hrano, kupi samo to, kar potrebuješ, zavzemaj se za omejitve porabe energije.
- Zavzemaj se za skrbno upravljanje gozdov, ekološko pomembnih območij in varovanje zaščitenih območij v lokalni skupnosti.⁴⁵

⁴⁴ Vir: Ministrstvo za zunanje zadeve – 15. cilj trajnostnega razvoja (http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/mednarodno_razvojno_sodelovanje_in_humanitarna_pomoc/politike_mrs/cilji_trajnostnega_razvoja/cilj_15_varovati_in_obnoviti_kopenske_ekosisteme_ter_spodbujati_njihovo_trajnostno_rabo_trajnostno_gospodariti_z_gozdovi_boriti_se_proti_sirjenju_pusca_v_prepreciti_degradacijo_zemljisc_in_obrniti_ta_pojav_ter_prepreciti_izgubo_biotske_raznovrstnosti/).

⁴⁵ Vir: Life on Land: Why It Matters (http://www.un.org/sustainabledevelopment/wp-content/uploads/2016/08/15_Why-it-Matters_Goal15_Life-on-Land_3p.pdf).

SPODBUJATI MIROLJUBNE IN VKLJUČUJOČE DRUŽBE ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ, VSEM OMOGOČITI DOSTOP DO PRAVNEGA VARSTVA TER OBLIKOVATI UČINKOVITE, ODGOVORNE IN ODPRTE USTANOVE NA VSEH RAVNEH

Za uresničitev cilja si bodo države prizadevale občutno zmanjšati vse oblike nasilja in izkoreniniti zlorabe, izkoriščanje, nasilje, mučenje otrok ter trgovino z njimi. Prizadevale si bodo omejiti vse oblike korupcije in podkupovanja, spodbujati ter izvajati nediskriminacijske zakone in politike za trajnostni razvoj. Države se morajo tudi boriti proti vsem oblikam organiziranega kriminala in občutno omejiti nezakonite finančne tokove ter trgovino z orožjem.

Izziv

Razvoj in pravna država se medsebojno krepiata. UNODC preprečuje izbruhe konfliktov z bojem proti korupciji, krepijavo sistemov kazenskega prava, z bojem proti nedovoljeni trgovini in spodbujanjem človekovih pravic na nemirnih območjih. Vzpostavljane in vzdrževanje miru je eno najučinkovitejših orodij za pomoč državam, kjer potekajo spopadi, na zahtevni poti do miru.⁴⁶

SLOVARČEK:

Korupcija (iz latinsko corruptus – pokvarjen) je vsaka kršitev dolžnega ravnanja z namenom pridobiti korist zase ali za drugega. Kršitev je lahko storitev (ko nekdo stori nekaj, česar ne bi smel) ali pa opustitev (ko nekdo ne stori nečesa, kar bi moral), korist pa premoženjska ali nepremoženjska, obljubljena, ponujena ali že dana oz. pričakovana, zahtevana ali že sprejeta.

Culpeer

(Društvo Humanitas s partnerji iz tujine)

Društvo Humanitas je partner v projektu strateškega partnerstva *Culpeer*, ki združuje deset partnerjev iz Slovenije, Bolgarije, Nemčije, Grčije in Italije (vodja projekta je *Institut Equalita* iz Nemčije).

Srednje šole in nevladne organizacije so združile moči ter razvijale kulturni in medvrstniški pristop za uspešno integracijo ranljivih skupin mladih ter mladih beguncev v šoli. Razvili so priporočila, spletna usposabljanja in spletno platformo, ki je v pomoč učiteljem pri integraciji mladih. Projekt naslavlja tako 10. kot 16. cilj trajnostnega razvoja, saj spodbuja enako vključevanje vseh ter krepitev miroljubne in vključujoče družbe.

www.humanitas.si

Sustainaware

(Mladinsko združenje *Brez izgovora*)

Sustainaware je mednarodni projekt s področja trajnostnega razvoja, ki poteka na vseh kontinentih (z izjemo Avstralije) pod koordiniranjem Mladinskega združenja *Brez izgovora*.

Skupaj s partnerskimi organizacijami so se ukvarjali z razumevanjem trajnostnega razvoja v teoriji in praksi na drugih kontinentih, kar se je zelo dobro navezovalo na cilje trajnostnega razvoja. Na podlagi lokalnih akcijskih dni so izdali priročnik in ga nadgradili s spletnim portalom za gradiva, ki se lahko uporabljajo za izobraževanje o trajnostnem razvoju. Na voljo bo tudi mobilna aplikacija s tovrstnimi vsebinami.

Poleg produktov, namenjenih izobraževanju, so s partnerji na podlagi regionalnih srečanj pripravili manifest in se udeležili pogajanj na podnebni konferenci COP21 v Parizu.

Sustainaware je projekt, ki krepi ozaveščenost in izobraževanje o trajnostnem razvoju v lokalnih ter regionalnih skupnostih, poleg tega pa želi preko odločevalcev vplivati na izboljšanje globalne blaginje.

www.noexcuse.si

Skavtinje in skavti razmišljamo globalno

(Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov ter
Društvo Humanitas)

Projekt Skavtinje in skavti razmišljamo globalno oz. *Scouting our way towards Active global citizenship in EYD 2015 and beyond* je mednarodno partnerstvo sedmih držav ter 11 organizacij, med katerimi so tudi slovenski skavti in Društvo Humanitas. Gre za povezavo predstavnikov globalnega skavtstva in evropskih nevladnih organizacij s področja razvoja ter varstva človekovih pravic v obdobju 2015–2017.

Namen projekta je raziskati in izkoristiti potencial, ki se skriva v specifični aktivni mladini. Okrog 48 milijonov skavtov že več kot sto let spodbuja odgovorno in aktivno državljanstvo. Projekt spodbuja izbiro okolju in ljudem prijaznega življenjskega stila ter v mladinsko delo vnaša več kritičnega in kreativnega razmišljanja ter več lokalnih aktivnosti, ki so usmerjene k ciljem trajnostnega razvoja. Projekt predstavlja mednarodno združevanje moči mladih v soočanju z globalnimi izzivi in odzivu nanje.

www.skavti.si/globalno-ucenje

Zavod Krog za rehabilitacijo žrtev konfliktov na Bližnjem vzhodu (Zavod Krog)

Zavod Krog v Jordaniji in Libanonu ob podpori Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije izvaja projekte rehabilitacije žensk ter otrok, prizadetih zaradi oboroženih spopadov na Bližnjem vzhodu.

V treh letih bo v Jordaniji v okviru projekta okoli 270 otrok iz sirske in revnejših jordanske družin vključenih v devetmesečno učenje matematike, arabščine ter angleščine, ki bo temeljilo na jordanskem učnem načrtu. Njihove

matere in druge ženske bodo sodelovale v trimesečnih poklicnih usposabljanjih, delavnicah podjetništva ter vključevanja na trg dela. Vzporedno bo tako ženskam kot otrokom nudena psihosocialna pomoč.

Glavna ciljna skupina projekta v libanonskem begunskem kampu Ein El Helwah so sirske in palestinske ženske. Na različnih skupinskih ali individualnih psihosocialnih aktivnostih sodelujejo tudi druge ženske v kampu. Skupno bo v naslednjih treh letih sodelovalo več kot 1.300 žensk. V kampu Zavod Krog zagotavlja tudi ginekološko oskrbo in ozavešča o reproduktivnem zdravju.

www.zavod-krog.si

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Zavzemaj se za dostop javnosti do informacij javnega značaja, v skladu z državno zakonodajo in mednarodnimi sporazumi.
- Sodeluj z vladnimi in nevladnimi organizacijami, ki se zavzamejo za prenehanje zlorab, izkoriščanja, izvajanja nasilja ter mučenja otrok.
- Pomagaj pri spodbujanju in uveljavljanju nediskriminatornih zakonov ter politik za trajnostni razvoj.
- Zavzemaj se za razvoj učinkovitih in odgovornih institucij na vseh ravneh.
- Vključi se v aktivnosti, ki se zavzemajo za občutno zmanjšanje nezakonitih finančnih tokov in trgovanja z orožjem, se borijo proti vsem oblikam organiziranega kriminala ter se zavzemajo za sistem vračanja ukradenega premoženja lastnikom.⁴⁷

⁴⁷ Vir: Sustainable Development Goals – Goal 16 (<http://www.un.org/sustainabledevelopment/peace-justice/>).

OKREPITI NAČINE IN SREDSTVA ZA IZVAJANJE CILJEV TER OŽIVITI GLOBALNO PARTNERSTVO ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

Države bodo za doseg cilja za države v razvoju zagotovile dodatna finančna sredstva iz različnih virov in v celoti izpolnjevale zaveze glede uradne razvojne pomoči. Sprejele in izvajale bodo programe spodbujanja naložb za najmanj razvite države, več domačih sredstev pa usmerile v izboljšanje sposobnosti držav v razvoju za pobiranje davkov in drugih prihodkov.

Izziv

Za uspeh agende trajnostnega razvoja je potrebno partnerstvo med vladami, zasebnim sektorjem in civilno družbo. Cilji trajnostnega razvoja so tudi tvoji cilji. Širi glas o njih. Vključi se. Lahko pomagaš spremeniti naš svet.⁴⁸

SLOVARČEK:

Civilno družbo včasih imenujemo tudi tretji družbeni sektor poleg vlade in zasebnega sektorja. Največkrat imamo pod civilno družbo v mislih: nevladne organizacije, neprofitne organizacije, sindikate, človekoljubne, kulturne, okoljske, dobrotelne, potrošniške organizacije in združenja. Civilna družba je aktivna družba in s tem mehanizem ljudstva za vsakodnevni vpliv na oblast ter posledično bistveni del demokracije.

Prispevek slovenskih nevladnih organizacij k uresničevanju cilja

Mladinski delegat pri OZN

(Mladinski svet Slovenije)

Mladinski delegat pri OZN je zgodba o povezovanju. Gre za mladega poznavalca delovanja OZN; posameznika, ki verjame v trajnostni razvoj in pozitivno prihodnost našega planeta; nekoga, ki so mu blizu mladinske politike ter se zaveda, da so mladi tako prihodnost kot sedanost in bodo tisti, katerih življenje bo povsem odvisno od tega, ali bomo ciljem trajnostnega razvoja, ki smo si jih kot človeštvo zastavili leta 2015, tudi sledili.

Institut delegata zajema na eni strani delo z mladimi, s tem tudi odlično poznavanje mladinskih politik in dela na mladinskih projektih, na drugi strani pa dobro poznavanje delovanja mednarodne skupnosti, OZN ter hkrati angažmaja, ki ga mednarodna skupnost vlaga na področju mladih.

Mladinski delegat deluje dvosmerno. Po eni strani povezuje izzive in dosežke mladih na lokalni ter regionalni ravni z nacionalnim okvirjem in arhitekturo mladinskega sektorja ter jih umešča v mednarodno sliko. Na drugi strani sledi programom OZN na področju mladine in trajnostnega razvoja ter razširja raziskave, poročila, iniciative in dobre prakse s tega področja.

Mladinski delegat je glasnik dela OZN z mladimi in za mlade, hkrati pa glasnik mladih iz Slovenije pri tej mednarodni organizaciji.

facebook.com/UNYDSlovenija

Spremljanje uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja v sodelovanju s SDG Watch Europe

(SLOGA, platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč)

Evropsko združenje nevladnih organizacij za spremljanje uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja *SDG Watch Europe*, katerega nacionalna članica je platforma SLOGA, je medsektorska civilnodružbena zveza organizacij na evropski ravni.

Njen cilj je z neodvisnim spremljanjem uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja zagotoviti, da bodo Evropska unija in njene članice izpolnile dane zaveze ter dosegle cilje trajnostnega razvoja do leta 2030. Ta pobuda razvija skupno komunikacijsko platformo za sodelovanje civilnodružbenih organizacij in državljanov po vsej Evropi za podporo vladam pri izvajanju Agende za trajnostni razvoj

do leta 2030. Strokovno znanje več kot 70 članic *SDG Watch Europe* na področju zagovorništva, varstva okolja, razvoja, človekovih pravic, socialne pravičnosti in trajnosti bo pri oblikovanju platforme v veliko pomoč.

Civilnodružbenim organizacijam in državljanom bodo na voljo kazalniki ciljev trajnostnega razvoja, gradiva ter orodja za spremljanje napredka pri izvajanju Agende 2030 v svojih skupnostih. To bo pomagalo *SDG Watch Europe* spremljati napredek v celotni Evropski uniji in združiti države članice pri oblikovanju pozitivnega globalnega primera dobre prakse.

www.globalni-cilji.si

facebook.com/GlobalniCilji

Ozaveščanje o pomenu ciljev trajnostnega razvoja

(Slovenska fundacija za UNICEF)

Slovenska fundacija za UNICEF ozavešča o ciljih trajnostnega razvoja preko delavnic v šolah, aktivnosti z Junior ambasadorki UNICEF, pobud zunanjih partnerjev in v komunikaciji z mediji ter na družbenih omrežjih.

Slovenska fundacija za UNICEF sodeluje tudi pri svetovni kampanji Največja svetovna učna ura. Pobuda je namenjena vzgojiteljem in učiteljem v šolah ter vrtcih. Slednji z izbranimi gradivi, ki jih prejemajo mesečno v obliki primerov delavnic in drugih učnih gradiv, učencem

na interaktiven način predstavijo cilje trajnostnega razvoja ter načine za njihovo doseganje.

Učitelji in vzgojitelji v okviru elektronskih pisem vsak mesec prejmejo predlog dveh delavnic za različne starostne skupine otrok, ki se navezujeta na izbran cilj trajnostnega razvoja. Poleg mesečnih delavnic šolam nudijo tudi posebne interaktivne delavnice na temo ciljev trajnostnega razvoja, ki jih izvajajo prostovoljci UNICEF-a.

www.unicef.si

Krilca, darila s čarobno močjo

(Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj)

V Umanoteri so leta 2007 predstavili prvi slovenski katalog etičnih oz. družbeno odgovornih daril, imenovan Krilca, darila s čarobno močjo. To so darila, ki jih v obdarovančevem imenu namenimo nekemu v stiski. Obdarovanec prejme lično oblikovano čestitko z originalno ilustracijo, darovan denar pa gre v celoti za enega od dobrih namenov, ki ga izberemo sami.

Gre za inovativne pakete, s katerimi je možno otrokom v Gani omogočiti šolanje, posvojiti delfina, urediti gozdne poti, nasmejati otroke v slovenskih bolnišnicah, oskrbeti male živali, zagotoviti pitno vodo, kupiti delček tropskega gozda, zavarovati čebele.

Tako lahko z nakupom pripomoremo k ohranjanju rastlinskih in živalskih vrst, zmanjševanju revščine v državah globalnega juga, boju proti podnebnim spremembam ali razveselimo otroka brez staršev. Krilca ponujajo okolju prijazno in družbeno odgovorno alternativo obdarovanju, izbiramo pa lahko med 42 darili iz Slovenije, regije nekdanje Jugoslavije ter držav globalnega juga.

KRILCA

Darila s čarobno močjo.

www.krilca.si

»Vstani in ukrepaj«: kako lahko vsak posameznik pripomore k uresničevanju cilja

- Preko civilnih pobud se zavzemaj za globalno partnerstvo za trajnostni razvoj, ki ga dopolnjujejo partnerstva interesnih skupin, s pomočjo katerih se zbirajo posamezniki z različnimi strokovnimi znanji in izkušnjami, tehnološkimi ter finančnimi viri za podporo doseganju ciljev trajnostnega razvoja v vseh državah, zlasti v državah v razvoju.
- Preko civilnih pobud sodeluj pri usklajevanju politik za trajnostni razvoj.⁴⁹
- Pri Vladi Republike Slovenije preveri, ali za razvojno sodelovanje nameni toliko, kot se je zavezala v sprejetih dokumentih?
- Pozanimaj se, katerim državam v razvoju pomaga Slovenija in s kakšnimi projekti.

Sedaj si spoznal/-a vse cilje trajnostnega razvoja, ki so orodje tudi v tvojih rokah, da bi 2030 živeli v boljšem svetu. Začni pri sebi, zadaj si izziv(e), določi časovni okvir in potem le še sprosti svojo kreativnost, da bo izziv postal tvoj uspeh!

⁴⁹ Vir: Sustainable Development Goals – Goal 17 (<http://www.un.org/sustainabledevelopment/globalpartnerships/>).

Cilji trajnostnega razvoja skozi razvojne zgodbe

IZOLIRANI, A NE BREZ PRILOŽNOSTI

Vonj celebeških paprik zaznate, še preden dosežete Ogenetan v osrčju papuaškega ozemlja Boven Digoel. Rastlino, ki jo domačini imenujejo sireh merah, v Papui že dolgo uporabljajo za izgon zlih duhov. Dandanes pa paprike uporabljajo tudi za občutno bolj trajnosten namen: iz njih izdelujejo ekološke pesticide, s katerimi trajnostno zaščitijo svoje pridelke.

Pred začetkom UNDP-jevega projekta ljudje niso mogli gojiti tovrstnega pridelka, saj je bila prst na tem območju popolnoma nerodovitna. Šele ko so v okviru projekta z domačimi gnojili izboljšali kakovost tal, so vaščani začeli gojiti pekoče paprike, jajčevce, solatnice, ohrovt in paradižnik. Domačini sedaj lažje preživljajo sebe in svoje družine, zaradi česar se je izboljšala prehranska varnost, večji del svojega dohodka pa pridobijo od prodaje pridelkov. Ti dohodki zadostujejo za preživetje družine. Primer prebivalcev Ogenetana je spodbuda drugim skupnostim, da je mogoče živeti trajnostno, kar ne prinese le večjega dohodka za družino, pač pa tudi izbiro pri prehrani in osebno dostojanstvo.⁵⁰

PLUMPY'NUT

Kot v številnih državah Sahela, se tudi v Nigeru soočajo z nezanesljivo preskrbo s hrano. Niger je med najbolj sušnimi državami na svetu: več kot 80 odstotkov države prekriva puščava, rodovitne površine predstavljajo le nekaj več kot 10 odstotkov ozemlja. Kljub temu se večina prebivalstva še vedno preživlja s kmetijstvom. Letno deževje na območju Sahela je nepredvidljivo, zadnja desetletja pa beležijo večletne hude suše. Za mnoge

prebivalce, ki se preživljajo s kmetijstvom ali pašo koz in kamel, je posebej težko. Leta 2005 je Niger doživel hudo prehransko krizo, ko je pičel pridelek zaradi nezadostne količine dežja in rojev kobilic veliko ljudi pustil popolnoma brez hrane.

Podhranjenost večinoma prizadene otroke, ki potrebujejo ustrezno zdravstveno oskrbo. Ena izmed rešitev je *Plumpy'nut*. *Plumpy'nut* vsebuje pasto iz zemeljskih oreščkov, sladkor, rastlinsko olje in posneto mleko v prahu, skupaj z vitamini ter minerali. Izdelek odlikujejo njegova hranilna vrednost, preprosta distribucija, saj ga ni potrebno hraniti v hladilniku, dejstvo, da ne potrebuje vode in ni hitro pokvarljiv ter da ga otroci radi jedo tudi takrat, ko so bolni.

Plumpy'nut tako rešuje življenja otrok, a za lačne družine ustvarja tudi prenekatero dilemo. V Nigeru *Plumpy'nut* razdeljujejo zdravstveni centri, ki jih vodi vlada. Zaloge namenjajo predvsem materam, ki svojega podhranjenega otroka na zdravljenje pogosto prinesejo na hrbtno po dolgi poti, ki jo premagajo peš. Izziv predstavlja dejstvo, da se del zalog živila znajde na črnem trgu, še preden dosežejo zdravstvene domove. *Plumpy'nut* med otroki velja za najbolj priljubljeno sladkarijo, je odličnega okusa in zato na črnem trgu dosega ceno enega dolarja. Dolar je za marsikatero družino več kot njihov dnevni dohodek. Premnoge družine so zato pred dilemo: na črnem trgu prodati tedensko zalogo živil za podhranjenega otroka in nahraniti še druga lačna usta doma ali slediti zdravljenju otroka.⁵¹

SLOVARČEK: Sahel je regija v Afriki med puščavo Saharo na severu in bolj rodovitnimi savanskimi ozemlji na jugu. Za pokrajino so značilna polsuha travišča in trnjava savana. Območje iz leta v leto prejme manj padavin, v zadnjih desetletjih nikoli več kot 200 milimetrov letno, kar počasi povzroča širjenje puščave.

⁵⁰ Vir: UNDP (<http://stories.undp.org/cultivating-change-in-papua>).

⁵¹ Vir: OpenCanada (<https://www.opencanada.org/features/the-plumpynut-story-the-best-candy-i-can-buy/>).

OHRANJANJE ZDRAVJA OB SPREMINJAJOČEM SE PODNEBJU

Ekosistemi na visoki nadmorski višini, denimo v Butanu, četrti najvišje ležeči državi na svetu, so še posebej izpostavljeni zdravstvenim tveganjem zaradi podnebnih sprememb. Vse več je dokazov, da se z nadmorsko višino povečuje stopnja segrevanja, kar ima resne posledice za zdravje: krčenje ledenikov in vodnih rezervoarjev prinaša širjenje komarjev, mušic ter spremljajočih bolezni, kot sta malarija in mrzlica denga, ter pogostejše hudourniške poplave in plazove, ki še okrepijo pogostost bolezni zaradi onesnažene vode.

Butan je moral zaradi podnebnih sprememb prilagoditi svoje zmožnosti na področju javnega zdravja. S podporo Svetovne zdravstvene organizacije (World Health Organization – WHO) in UNDP si prizadevajo znanja ter izkušnje vključiti v načrte za prilagajanje podnebnim spremembam. Pomembna novost butanske pobude je povezovanje podnebnih podatkov z epidemiološkim spremljanjem. Primere driske, akutnih okužb dihal, malarije, mrzlice denga, lišmanioze, japonskega encefalitisa spremljajo in beležijo na šestih kombiniranih meteoroloških centrih po celotnem Butanu ter jih primerjajo s podnebnimi podatki ter številom insektov. Tako nacionalni zdravstveni sistem pridobi podatke o razmerju med meteorološkimi spremenljivkami in javnim zdravjem, kar omogoča večjo prilagodljivost na podnebne spremembe ter predhodna opozorila na podnebno pogojene bolezni.

Pobuda zbiranja podatkov se dopolnjuje s projektom s področja voda, ki temelji na trajnostnih tehnologijah. Butanski vladni oddelek za javno zdravje je namestil več kot 100 kompostiranih stranišč, ki za svoje delovanje ne potrebujejo vode za splakanje, kar zmanjšuje potrebo po vodi. Njihov namen je tudi preprečevati vstop človeških iztrebkov v vodne zaloge in tako zmanjšati pojavnost driske za več kot tretjino – kar je pomembno v državi, v kateri se zaradi driske vsako leto zdravi več kot 20.000 otrok, mlajših od 5 let.⁵²

IZOBRAŽEVALNA VLOGA RADIA V LAOSU

VLaosu, kjer 63 odstotkov prebivalstva živi v oddaljenih in gorskih skupnostih, osnovno izobraževanje številnih skupnosti še ni doseglo. Pomanjkanje možnosti izobraževanja pomembno prispeva k revščini. Radio ostaja glavni vir informiranja za mnoge od teh skupnosti in zato igra tudi pomembno izobraževalno vlogo.

Učiteljica Mouddala Keonheun z UNDP-jevo podporo deluje na radijski postaji v skupnosti Lakonepheng in pripravlja izobraževalni program, ki doseže več kot 45.000 ljudi, ki sicer ne bi bili deležni osnovne izobrazbe. Na radijskih postajah delujejo prostovoljci, ki pripravljajo vsebine o lokalnem dogajanju. Program se osredotoča tudi na revne in daje glas socialno izključenim skupinam, kot so ženske ter etnične manjšine.

Program počasi spreminja družbo, kar se kaže v povečanem številu cepljenj, vse več žensk se poslužuje zdravstvenih storitev, izboljšala pa se je tudi ozaveščenost o naravnih nesrečah.⁵³

SLOVARČEK: Socialna izključenost pomeni nesprejemanje posameznika ali skupine s strani družbenega okolja in onemogočanje njegovega/njihovega sodelovanja v dejavnostih družbe, v kateri živi/jo. Temelji lahko na rasi, jeziku, etničnosti, kulturi, religiji, spolu, spolni usmerjenosti, socialnem razredu, ekonomskem položaju ipd.

BLANQUITIN ANANAS

Kostarika velja za eno največjih izvoznik ananasa. Od leta 2000 ta veja poljedelstva strmo narašča. Na tisoče malih kmetov se preživlja z gojenjem ananasa, predvsem v severnem in atlantskem delu države. S podporo UNDP je vlada Kostarike pripravila akcijski načrt, ki spodbuja proizvajalce, potrošnike, delavce in vlado, da se skupaj dogovarjajo ter

⁵² Vir: UNDP (<http://stories.undp.org/the-climate-shifts-bhutan-responds>).

⁵³ Vir: UNDP (<http://stories.undp.org/community-radio-makes-waves-in-lao-pdr>).

razvijajo odgovorne proizvodne modele, ki so v dobrobit vsem.

V podeželski skupnosti na severu Kostarike domačini za podjetje Flor Agroindustrias gojijo ananas. Delo vodi Blanquita s svojimi sodelavci. Pred štirimi leti so proizvodnjo podjetja preoblikovali v družbeno in okoljsko odgovorno proizvodnjo. Blanquita Vargas priznava, da ni bilo lahko prevzeti vodenja tradicionalno moškega področja, saj si je morala pridobiti zaupanje moških sodelavcev. Podjetje, v katerem je zaposlena, poleg politike ničelne diskriminacije in enakega plačila za moške ter ženske spodbuja tudi programe izobraževanja za svoje delavce.

»Želimo ustvarjati model gojenja ananasa, kjer so delavci obravnavani pravično, ženske imajo možnost dostopa do vodstvenih položajev in so plačane enako kot njihovi moški sodelavci, ter obdelavo, ki ne onesnažuje vodnih virov in ne škoduje skupnostim, temveč koristi takšne obdelave uživa čim več ljudi,« je sklenil Kifah Sasa z UNDP.⁵⁴

SLOVARČEK: Diskriminacija pomeni neenako obravnavo zaradi določene osebne okoliščine (npr. spol, starost, rasa, etnično poreklo, spolna usmerjenost, versko prepričanje), ki ni upravičena in zaradi česar so posamezniki ali skupine prikrajšani za različne pravice in vsakodnevne priložnosti.

Vir: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/enake_moznosti/zagovornik/diskriminacija/).

ČAKANJE NA DEŽ

V pokrajini Seraj Alnour v Sudanu je podeželsko prebivalstvo za svoje preživetje v celoti odvisno od živinoreje in pridelave hrane. Po več stoletjih nomadskega življenja se na ta življenjski slog šele navajajo. Preselili so se pred kratkim in naleteli na vse hujše pomanjkanje naravnih virov ter omejevanje migracijskih poti zaradi meje z Južnim Sudanom.

»Vsak dan si moramo zagotoviti dovolj vode,« je dejala Fatima Abdullah, babica iz pokrajine Seraj Alnourja, in opisala svoje 2-3-urno potovanje z oslom, ki ga opravi dvakrat dnevno: »Sonce žge, vročina, kamenje, blatne ceste, pot se vije navzgor in navzdol, pri tem je prenašanje posod naporno, popolnoma me izčrpa, žejna sem, utrujena, vode pa nikoli ne prinesem dovolj za pripravo hrane, pranje, namakanje rastlin, živalsko krmo in kopanje.«

Regija je močno odvisna od dežja za rast poljščin, manj padavin zaradi podnebnih sprememb pa pomeni, da lokalne skupnosti vso energijo namenijo le zadovoljevanju osnovnih potreb. Za olajšanje dostopa do vode in prehranske varnosti je Višji svet za okolje in naravne vire (Higher Council of Environment and Natural Resources - HECNR) v Sudanu skupaj z UNDP začel graditi infrastrukturo za podeželske skupnosti, kot je ta v Seraj Alnourju. V Seraj Alnourju so namestili vodno črpalko na sončno energijo, ki omogoča dostop do vode za pitje in kuhanje. To je takoj zmanjšalo breme ženskam in otrokom, ki so prej dnevno prehodili desetine kilometrov, da so zbrali zadostno količino vode. V nekaterih primerih zaradi tega otroci niso hodili v šolo, po postavitvi črpalke pa so nadaljevali šolanje. Poleg domačih potreb lahko vaščani vodo uporabljajo tudi za namakanje majhnih vrtov, ki so bili urejeni v okviru projekta za zagotavljanje alternativnih virov preživetja in izboljšanje varnosti preskrbe s hrano.⁵⁵

SLOVARČEK: Sončne (solarne) vodne črpalke se neposredno napajajo s sončnimi celicami. Energetsko so zelo varčne in namenjene uporabi tam, kjer elektrika iz elektroenergetskega omrežja ni na razpolago.

HONDURAŠKE ŽENSKES SO RAZSVETLILE SKUPNOSTI

Iris Marlene Espinal, Carmen Lourdes Zambrano Cruz, Alnora Casy Estrada in Ingrid Miranda Martinez ne znajo ne brati ne pisati, vendar z elektriko gradijo varno prihodnost svojih skupnosti. Štiri ženske iz obrobnih predelov Hondurasa združujejo prizadevanja

⁵⁴ Vir: UNDP UNDP (<http://stories.undp.org/pineapples-on-the-path-to-sustainability>).

⁵⁵ Vir: UNDP (<http://stories.undp.org/waiting-for-rain>).

za namestitve, vzdrževanje in popravilo sončnih panelov v svojih skupnostih.

Ženske so ustrezno znanje pridobile s pomočjo programa o uporabi sončne energije na Barefoot College v Tilonii v Indiji. Ta ustanova orje ledino na področju poučevanja nepismenih študentov o kompleksnih tehnoloških procesih. Njihov šestmesečni študijski program pod imenom »solarni inženirji« je omogočilo partnerstvo med vlado Indije in Programom manjših donacij, ki ga podpirata Sklad za svetovno okolje (Global Environment Facility – GEF) ter UNDP.

Pobuda se je razširila na 18 držav. Do pretekega leta je bilo usposobljenih 71 solarnih inženirk, ki so elektrificirale 3.778 gospodinjstev v 52 vaseh. Alnora Casy je povedala: »V Indiji smo se učili s pomočjo praktičnega pristopa. V naše skupnosti smo prinesle veliko koristnega znanja, s katerim premagujemo revščino.« V Hondurasu Marlene, Carmen, Alnora in Ingrid znanje delijo z drugimi člani skupnosti. Prepričane so, da so njihovi otroci in otroci iz sosesčine dobili priložnost, da se naučijo brati ter pisati, saj se brez luči do sedaj doma niso mogli učiti.⁵⁶

SLOVARČEK: Program manjših donacij (Small Grants Programme – SGP) zagotavlja denarno in tehnično podporo skupnostim ter civilnodružbenim organizacijam. Sredstva za manjše donacije v praksi znašajo med 17.500 in 22.000 evri (oz. med 20.000 ter 25.000 ameriški dolarji) in tako zajemajo veliko število malih projektov ter veliko število skupnosti na ogroženih območjih.

Vir: GEF (<http://www.thegef.org/topics/gefsgp>).

ŽENSKÉ IN KAKAV

V Gani je kakav glavni vir dohodka za 800.000 malih kmetov, od teh je četrtina žensk. Žal ta pomembna industrija prispeva k visoki stopnji krčenja gozdov.

V zadnjih dveh letih je Janet pridelovalcem kakava priskrbela več kot 400.000 drevesnih

sadik preko UNDP-jevega programa Green Commodities v sodelovanju z Gana Cocoa Board in Mondelēz International. Cilj sodelovanja je krepiti prizadevanje za sanacijo nasadov kakavovca in ohranjanje ter širjenje gozdov, skupaj s spodbudami za pridelovalce kakava, da sprejmejo okolju bolj naklonjene prakse pridelovanja. Od leta 2014 je UNDP razdelil več kot 800.000 sadik preko 9.600 pridelovalcem kakava, med njimi je bilo 21 odstotkov žensk. Ko drevesa zrastejo, kakavovce zaščitijo pred sončno svetlobo, hkrati pa skrbijo, da so tla vlažna v sušnem obdobju in služijo kot ponori ogljika ter zagotavljajo kisik. Namen projekta je povečati število dreves, ki dajejo senco na kmetijah kakava, in obrniti trend degradacije gozdov v območjih z nasadi kakavovcev. S prejeto pomočjo so v številnih skupnostih zasadili drevesa vzdolž vodotokov in zavarovanih območij ter tako obnovili 8.500 hektarjev gozda.

Mercy Adoma je ena izmed pridelovalk kakava v občini Asunafo. Kakav je glavni vir za preživetje njene družine: »Vse šolnine za otroke in vse življenjske potrebščine so odvisne od kakava.« Tudi ona je imela korist od programa sajenja dreves, ponovno je oživela svojo plantažo, ki je s tem postala trajnostno usmerjena in še bolj produktivna.⁵⁷

SLOVARČEK: Kakav je posušeno in polno fermentirano seme rastline kakavovca, katerega botanično ime *Theobroma cacao* pomeni hrana bogov. V vsakem sadežu kakava se nahaja 35 do 50 semen v velikosti mandlja, v različnih vijoličastih odtenkih, iz katerih se pridobiva surovci kakav, katerega je potrebno nadalje stiskati, pražiti, zmleti in predelati v kakavove izdelke.

POPLAVE V BOSNI IN HERCEGOVINI

»Brez opozorila je voda vdrla v hišo ob 5. uri zjutraj. Stric je prišel v mojo sobo in me dvignil, spomnim se, da je bila voda zelo umazana in nisem hotela, da bi padla vanjo, saj sem se bala, da bom izginila,« se spominja tedaj šestletna Sofija.

⁵⁶ Vir: UNDP (<http://stories.undp.org/honduran-women-light-the-way>).

⁵⁷ Vir: UNDP (<http://stories.undp.org/empowering-women-in-agriculture>).

Poplave in zemeljski plazovi so leta 2014 prizadeli več kot milijon ljudi, skoraj 100.000 ljudi se je moralo zaradi njih razseliti. Najbolj prizadeta območja so bila v vrbaškem porečju. Ljudje na podeželju so med najrevnejšimi in sodijo med najranjlivejše skupnosti v Bosni in Hercegovini, skupaj z vojnimi veterani ter razseljenimi osebami.

Na splošno je Bosna in Hercegovina zelo izpostavljena posledicam podnebnih sprememb, zlasti vse pogostejšim in obsežnejšim poplavam njenih velikih rek. Pogostost poplav in zemeljskih plazov se je v zadnjem desetletju potrojila, kar ogroža tudi človeška življenja ter spodbija družbeno-gospodarski napredek. Škoda je še večja zaradi omejenih zmogljivosti države za predvidevanje naravnih katastrof in pravočasen odziv nanje.

Spoznanje, da pravočasno opozarjanje rešuje življenja in omejuje gospodarske izgube, je bilo vodilo projekta, s katerim so strokovnjaki vzpostavljali mrežo hidro-meteoroloških postaj, na katerih temelji napovedovanje poplav ter sistem zgodnjega opozarjanja v vrbaškem porečju. Z 20 padavinskimi, dvema meteorološkima in šestimi hidrološkimi merilnimi postajami sistem avtomatično meri raven vode, padavin ter drugih ključnih podatkov za pravočasno opozarjanje pred morebitnimi nevarnostmi.

Porečje Vrbasa se skupaj s pritoki vije skozi dve politični entiteti Bosne in Hercegovine. Politične delitve so lahko velika ovira pri sistemih zgodnjega opozarjanja in ukrepanja v primerih nesreč, zato je bila naloga projekta tudi zagotoviti povezovalni sistem med različnimi upravnimi organi ter političnimi subjekti.⁵⁸ To je še posebej pomembno v državi, kjer se le počasi obnavljajo porušeno zaupanje in sodelovanje po travmah vojne.

SLOVARČEK: Infrastruktura so naprave in objekti, ki omogočajo gospodarsko dejavnost skupnosti, npr. prometna infrastruktura so ceste, železnice, pristanišča, letališča, pod energetsko infrastrukturo npr. štejemo elektrarne, pod informacijsko komunikacijsko infrastrukturo pa npr. splet.

Industrializacija je proces prehoda na družbeno ekonomski red, s katerim se je gospodarstvo preoblikovalo iz pretežno kmetijskega v takega, kjer prevladuje industrija. Značilnosti proizvodnje so gospodarska rast, večja delitev dela in uporaba tehnoloških inovacij.

Inovacija je lahko nova zamisel, proizvodni ali tehnološki postopek, predmet z novimi funkcijami. Od izuma se razlikuje po tem, da je inovacija uspešno sprejeta na trgu. Inovacija prinaša novo uporabno vrednost v obliki dviga kakovosti ali nižanja stroškov podjetja.

10 ZNANJANJE
NEENAKOSTI

PRIZNANJE TRANSSPOLNE IDENTITETE V NEPALU

Monica Shahi se je vpisala v zgodovino kot prva oseba v Nepal, ki z osebnim dokumentom potrjuje, da spolna identiteta ni povezana z njenim biološkim spolom. Po zgodnji smrti staršev je Monica živila z brati in njihovimi družinami. Zaradi njene transspolne identitete so jih ljudje pogosto zbadali in žalili, oni pa so se je sramovali. Sčasoma je življenje za Monico postalo tako nevzdržno, da je razmišljala o samomoru.

Zbežala je od svoje družine iz vasi Lamki v upanju, da bo našla skupnost, ki bo sprejemala njeno spolno usmerjenost. To je našla v Tikapurju, občini na skrajnem zahodu Nepala. Čeprav je oddaljen le pol ure vožnje s skuterjem, družine, odkar je odšla od doma, še ni obiskala, saj je po njenih besedah še vedno niso sprejeli. V Tikapurju je našla veliko skupnost transspolnih oseb, vendar je bila to tudi skupnost, za katero je bilo značilno veliko število samomorov zaradi družbene in strukturne diskriminacije, s katero so se ves čas soočali. Zaradi razmer v skupnosti je postala aktivistka za človekove pravice. Zavzema se za pravice lezbijk, gejev, biseksualcev, transspolnih in interspolnih oseb (s kratico LGBTI) na območju Kailie. Pridružila se je Blue Diamond Society (BDS), skupnostni zagovorniški skupini, ki deluje na področju izboljšanja spolnega zdravja, človekovih pravic in dobrobiti spolnih manjšin v Nepal. Od takrat tudi svetuje LGBTI skupnosti in organizira skupnostne dogodke.

Rezultat neutrudnega zagovorništva aktivistov,

kot so Monica, BDS in nekatere organizacije za človekove pravice, je odločitev nepalskega Vrhovnega sodišča o priznanju tretje kategorije spola za tiste, ki ne želijo biti opredeljeni kot moški ali ženska. Monica je bila prva, ki ji je bil leta 2015 izdan potni list s kategorijo spola »0«. 16. septembra 2015 je bila v Nepal sprejeta nova ustava, ki ščiti LGBTI osebe pred diskriminacijo, nasiljem in zlorabami.⁵⁹

TRDNEJŠI DOM PO CIKLONU

Sitiseni Afua Fuga z družino danes živi v hiši, ki je bila zasnovana tako, da zdrži ciklonske vetrove, potrese ter ponavljajoče poplave, obenem pa zgrajena po vzoru tradicionalnega samoškega koncepta Faleo'o.

Ko je leta 2012 ciklon Evan zadel Samoa in uničil dom njene družine, je bila Sitiseni noseča. Pripoveduje, da so ciklonski vetrovi odpihnil slamnato streho in uničili bivališče, zato je družina ostala brez strehe nad glavo. Več kot dve leti so živeli na cesti, preden so se preselili včasno zatočišče, zgrajeno iz lesa in vrvi, ki je bilo zelo majhno ter ni bilo primerno za številčno družino.

SLOVARČEK: Tropski ciklon je velikanski zračni vrtinec. Njegove glavne značilnosti so skrajno nizek zračni tlak, močni vetrovi, ki pihajo v obliki spirale, in zelo izdatne padavine. Pomikajo se po precej nepredvidljivih poteh. Ena od posebnih značilnosti je oko ciklona, ki se razvije tedaj, ko ciklon doseže stopnjo zrelosti. To je območje spuščajočega se zraka na sredini ciklona s premerom do 50 kilometrov, kjer je nebo jasno, okoli pa divjajo strašni vetrovi. Tropski cikloni s svojo neizmerno rušilno močjo povzročajo na svoji poti strahotno škodo in spadajo med največje naravne katastrofe.

Ciklon, ki je državo prizadel 13. decembra 2012, je ubil najmanj pet ljudi, razseliti pa se jih je moralo več kot 5.000. To je imelo ogromne posledice za materialno preživetje družin, saj je bila uničena glavnina poljščin, sadnih dreves ter opreme za kmetijstvo in ribolov. Po nujni humanitarni pomoči prizadetim je vlada Samoe UNDP zaprosila

za pomoč pri reševanju stanovanjskih potreb za najranljivejša gospodinjstva, kot so družine z majhnimi otroki, starejši, invalidi in tisti z nizkimi dohodki. Glavno vodilo projekta obnove domov po ciklonu Evan je bilo izgradnja boljših in trdnejših bivališč, kot so bila tista, porušena med naravno nesrečo.⁶⁰

GERARDOVO POPOTOVANJE

Gerardo Arias Camacho prideluje kavo v kraju Llano Bonito na Kostariki in je član uprave v vaški zadrugi, ki je del konzorcija pravične trgovine COOCAFE. Gerardo je prepričan, da kave ne bi prideloval, če ne bi bilo pravične trgovine, saj prosta trgovina ni odgovorna trgovina: ko se cene nižajo, kmetje začnejo pridelovati še več, kar povzroči nadaljnji padec cen. Po drugi strani je pravična trgovina takšna, kot bi trgovina morala biti: pravična, odgovorna in trajnostna.

SLOVARČEK: Zadruga je organizacija s poljubnim številom članov, ki pospešuje gospodarske koristi svojih članov in temelji na prostovoljnem pristopu, svobodnem izstopu, enakopravnem sodelovanju ter upravljanju članov.

Pravična trgovina (Fairtrade) predstavlja alternativni sistem trgovanja med skupinami proizvajalcev iz gospodarsko deprivilegiranih držav (zlasti Afrike, Latinske Amerike in Jugovzhodne Azije) ter potrošniki, ki skuša počlovečiti trgovinski proces in skrajšati trgovinsko verigo od proizvajalca do kupca. Proizvajalcem omogoča prodajo izdelkov pod pogoji, ki omogočajo dostojno življenje, potrošnikom pa omogoča sledenje izdelkom do njihovega izvora. Med pomembnejšimi načeli so prepoved otroškega dela, enakost spolov (pri plačilu in odločanju), pošteno plačilo, varni in zdravi delovni pogoji ter varovanje okolja.

Vir: Društvo Humanitas (<http://www.humanitas.si/?subpageid=27>).

To je njegova zgodba:

»Leta 1980 je cena kave padla tako nizko, da ni pokrila niti stroškov proizvodnje.

Mnogi kmetje so opustili gojenje kave in se odselili v mesta, da bi našli delo.

⁵⁹ Vir: UNDP (<http://stories.undp.org/something-to-celebrate>).

⁶⁰ Vir: UNDP (<http://stories.undp.org/after-a-cyclone-a-stronger-home-and-future>).

Nekateri so se preselili celo v Združene države Amerike, da bi lahko podpirali svojo družino doma, med njimi sem bil tudi jaz. Po desetih letih sem zaslužil toliko, da sem kupil družinsko kmetijo in staršem omogočil, da se upokojijo, čeprav je bil trg kave še vedno nestabilen. Vse se je spremenilo, ko je konzorcij pridelovalcev kave prejel certifikat pravične trgovine, kjer so cene stabilne, kmetje pa dobimo zajamčeno premijo.

Ob načelih pravične trgovine so kmetije postale tudi okolju bolj prijazne. Kavno sedaj proizvajamo na trajnosten način. Posadili smo drevesa in v desetih letih zmanjšali uporabo pesticidov za 80 odstotkov. Po navadi smo vsako leto posekali 20 hektarjev gozda za gorivo za peči v našem predelovalnem obratu. Zdaj imamo novo peč na odpadke, kot so lupine kave in makadamije, ki jih odkupujemo od kmetov z druge strani Kostarike.

Pravična trgovina ni zaprt sistem, odprt je za vsakogar. Več ljudi bo kupovalo kavo iz pravične trgovine, bolj se bo trg širil in vključeval več kmetov. Pravična trgovina je orodje, ki kmetom pomaga, da pridobijo certifikat. Pridelovalce v naši bližini izobražujemo o tržnih cenah, seznanjeni so s cenami konkurence. Od pravične trgovine pa ima korist tudi širša skupnost. Ko je hurikan zrušil most in oviral cesto, smo si lahko privoščili popravilo mostu. Kot kmet, ki deluje po načelih pravične trgovine, imam v rokah orodje, ki mi daje znanje, da preživljam svojo družino in vlagam v skupnost. Daje mi občutek, da je pred nami svetla prihodnost, saj lahko ostanemo doma in se preživljamo z gojenjem kave.⁶¹

Ko nakupujete, pogledajte, ali ima izdelek oznako pravične trgovine. Tako ste lahko prepričani, da gre denar naravnost k pridelovalcem, kar pomaga njim, pa tudi prebivalcem širom sveta. Na ta način pomagamo drug drugemu. Pravična trgovina ni dobrodelnost. S tem, ko nakupujete pravično, ste lahko del spremembe.⁶²

PODPORA ŽENSKAM V MALIJU

Vrtnarjenje je poleg pridelkov iz karitejevega drevesa in žižol pogosta obdelovalna dejavnost žensk v Maliju. Tradicionalno moški prinašajo v gospodinjstvo glavni vir dohodka, ki izvira iz pridelave poljščin, kot so bombaž, proso in riž. Vendar so podnebne spremembe privedle do daljših sušnih obdobj in skrajšale deževna obdobja. S tem so poljščine, ki so prej nosile dohodek družinam, v precejšnji meri usahnila, na ženske pa je padel večji delež podpore svojih družin z alternativnimi viri dohodka. »Problem vode je ključnega pomena, zato je vrtnarjenje, ki je bilo vedno naša najljubša aktivnost, postalo skoraj nemogoče,« pravi Fatoumata Diarra, članica zadruga v vasi Massantola, ki se nahaja na zahodu Malija.

Malijski nacionalni direktorat za kmetijstvo si skupaj z UNDP prizadeva za krepitev kmetijskih skupnosti in neodvisnost žensk pri blaženju družbenih ter gospodarskih posledic podnebnih sprememb. V Massantoli sta podprla zadrugo, ki zagotavlja zemljišča za vrtnarjenje in dostop do vode. »S pomočjo projekta smo namestili ograjo in vodnjak, ki deluje na sončno energijo,« pojasnjuje Diarra. »Nekaj zelenjave, ki jo pridelamo, lahko prodamo in tako polnimo sklad zadruga, drugo zdeljavo pa uporabimo v svojem gospodinjstvu, kar pomaga v boju proti podhranjenosti.« Poleg tega UNDP usposablja ženske kolektive v Maliju o trajnostnih kmetijskih praksah, upravljanju zemljišč, dobavi semen in orodij ter ustanavlja sklade za pomoč pri iskanju alternativnih virov dohodka za lokalne skupnosti.⁶³

LJUDJE IN MORJE

Ko se jajca zelenkaste želve izležejo, jih Suhas Torasker skrbno zbira iz peska in spušča v morje. To ni delo, ki bi ga pričakovali od ribiča. Suhas je eden izmed članov skupine iz ribiškega naselja v Sindhudurgu na zahodni

⁶¹ Vir: Fair Trade Canada (<http://fairtradeCanada.tumblr.com/post/31749965705/gerardos-harrowing-journey>).

⁶² Vir: The Guardian (<https://www.theguardian.com/environment/2008/mar/12/ethicalliving.lifeandhealth>).

⁶³ Vir: UNDP (<http://stories.undp.org/supporting-malis-women-to-adapt-to-climate-change>).

obali Indije, ki skrbi za ohranitev ogrožene želve in nekaterih drugih živalskih vrst. Za Suhasa in ostale ribiče morska biotska raznovrstnost ni le oddaljen koncept, saj so njihova življenja odvisna od morskih virov. Od 63 milijonov ljudi, ki živijo na obali Indije, je velika večina delovnih mest v ribištvu in turizmu odvisna od obalnih ter morskih ekosistemov. To pomeni zaščito biotske raznovrstnosti, ki ohranja ekosistem v ravnotežju, slednje pa je v Sidhuburgu ogroženo zaradi škodljivih ribolovnih praks.

Po vsem svetu ljudje danes pojedjo štirikrat toliko rib, kot so jih leta 1950. Da bi sledili povpraševanju, indijska ribiška flota – Indija je drugi največji proizvajalec rib na svetu – dobavlja ribe v količinah, ki dva- do trikrat presegajo zmogljivost oceanov na dolgi rok. Zato je pričakovati, da se bo zaradi sedanjega preloma ulov v tropskih območjih zmanjšal za 40 odstotkov, kar bo ogrozilo preživetje milijonov ljudi. Ta trend je mogoče obrniti tudi zaradi partnerstva med UNDP in indijskim ministrstvom za okolje ter gozdove. Skupen projekt pomaga ščititi življenje pod vodo in ribiškim skupnostim ustvarjati osnovo za trajnostno preživetje. V praksi to pomeni, da se spreminja način ribolova, npr. z omejitvijo preloma (števila ulovljenih neželenih rib) in s pomočjo ustreznih mrež. Znamenje napredka je že podatek, da se je število gnezdišč zelenkasti želvi, ki jih ščitijo vaščani, za petkrat povečalo v samo dveh letih.⁶⁴

KULTURA KOT ZLATA JAMA

Nad bogato zeleno dolino, kjer se vzpenjajo velike mizaste gore, živi ljudstvo Pemón. Po izročilu gore imenujejo »tepui« – dom bogov. Na gori Auyantepui močan tok vode pada navpično skoraj 1.000 metrov v globino. Ljudstvo Pemón ga je poimenovalo Kerepakupai Meru oz. slap najglobljega kraja, mi pa ga imenujemo Angelski slap, najvišji slap na svetu. Poleg naravnih znamenitosti ta kraj zaradi rudnikov zlata, diamantov, koltana in drugih dragocenih mineralov predstavlja tudi ogromno materialno vrednost.

V preteklih desetletjih je rudarska industrija močno škodovala okolju in zdravju lokalnega prebivalstva. Rudarstvo je na tem področju sicer nezakonito, a se kljub temu nadaljuje. Ljudstvo Pemón pa ima lastno dragocenost: svoj način življenja. Dolina Kamarata, kjer se nahaja Angelski slap v narodnem parku Canaima, je dom več kot 6.000 Pemóncev. V njihovih vaseh se tradicionalni način meša z novimi trendi. Številni ljudje se posvečajo kmetijstvu in ribištvu.

Že leta 1984 so prišli na idejo o izgradnji turističnega naselja, kjer bi lahko turisti spoznavali kraj in kulturo. S turistično dejavnostjo skupnost pridobiva dohodek ter varuje identiteto domorodnega ljudstva. Prvemu turističnemu naselju so z leti sledila še druga in danes s prihodki od turizma upravljajo lokalni sveti, ki sredstva preusmerjajo v izboljšanje zdravstvenega varstva skupnosti, izobraževanje ter varovanje okolja.

S pomočjo UNDP je preko programa manjših donacij Svetovnega sklada za okolje (World Wide Fund for Nature – WWF) ekoturizem dobil nov zagon. S projektom so nadgradili infrastrukturo v naseljih, spodbudili sodelovanje med različnimi naselji in uvedli trajnostno kmetijstvo ter ribištvo. Tako se je okrepilo lokalno gospodarstvo, pa tudi zaščitilo okolje. Naravne vire porabljajo bolj odgovorno. Na ta način se ohranja starodavna kultura, ki privablja obiskovalce s celega sveta in ceni zemljo, vodo ter življenje.⁶⁵

SLOVARČEK: Ekoturizem pomeni potovanja v naravna območja oz. obliko turizma, ki odgovorno varuje naravo in spodbuja blaginjo lokalnega prebivalstva.

Vir: Slovenia Info (http://www.slovenia.info/?ps_zelene_definicije=2550&lng=1).

MODRE ČELADE V SIERRI LEONE

Sierra Leone je majhna obmorska država na Zahodu Afrike. Velja za eno najrevnejših držav z izjemno neenakomerno porazdelitvijo prihodkov. Čeprav se večina prebivalstva preživlja s poljedelstvom in ribištvom, ima

⁶⁴ Vir: UNDP (<http://stories.undp.org/people-and-the-sea-finding-a-sustainable-balance>).

⁶⁵ Vir: UNDP (<http://stories.undp.org/another-kind-of-gold-mine>).

država pomemben rudninski potencial z nahajališči zlata, platine, kroma, boksita ter predvsem diamantov. Slednji so bili eden glavnih razlogov skoraj 11-letne vojne. Visoko skorumpirana državna elita, ki je z naravnimi bogastvi ustvarjala izjemne finančne presežke, teh prihodkov ni vlagala v javno blagajno. Država se je začela zaradi nezaposlenosti in propadajoče infrastrukture pogrezati v revščino. Slabo socialno stanje je močno vplivalo na to, da se je velika večina nezaposlenih mladih pridružila uporniškim enotam RUF (Revolutionary United Front). Mnogo upornikov je bilo tudi nasilno rekrutiranih, med njimi 27.000 otrok, mlajših od 17 let, ki so ostali zaznamovani kot otroci vojaki. Gverilsko bojevanje upornikov je spremljalo obsežno plenjenje in teroriziranje civilnega prebivalstva. Travmatiziranega civilnega prebivalstva neusposobljena in nedisciplinirana državna vojska ni bila zmožna ubraniti.

Konfliktu med sprtimi stranmi ni bilo videti konca, trpljenje prebivalstva je bilo vse hujše in kar polovica prebivalstva je pred vojaškim nasiljem pobegnila s svojih domov. Mednarodna skupnost je ukrepala. Varnostni svet OZN je najprej za pol leta vzpostavil opazovalno misijo, leto kasneje pa še misijo UNAMSIL, da bi zaščitila civilno prebivalstvo in vzpostavila mir. Misija se je soočala z velikimi težavami, med drugim so 500 mirovnikov zajeli uporniki. Veliko naporov je vložil tudi takratni generalni sekretar OZN Kofi Annan, sledila so pogajanja in podpis mirovnega dogovora, modre čelade pa so nadzirale njegovo izvajanje. Misiji je uspelo doseči mir, končati večletno vojno in leta 2002 izpeljati volitve. Svoj mandat so zaključili tri leta kasneje, ko je Varnostni svet OZN ustanovil novo misijo za krepitev miru v državi.⁶⁷

SLOVARČEK: Varnostni svet OZN je organ OZN z osrednjo odgovornostjo ohranjanja mednarodnega miru in varnosti. Sestavlja ga pet stalnih članic (Kitajska, Francija, Rusija, Velika Britanija in Združene države Amerike) ter deset nestalnih članic, ki jih izvoli Generalna skupščina za dobo dveh let. Vsaka članica sveta ima po en glas.

Vir: Društvo za ZN (<http://www.unaslovenia.org/ozn/organi>).

NAJVEČJA SVETOVNA UČNA URA

»Ali si tu? Pravim, da moramo uporabiti našo ustvarjalno moč, da bomo uresničili vseh 17 ciljev. Ampak kako?«

Čeprav je Zemlja le majhen drobec v vesolju, se nam zdi ogromna, ko smo na njej. Cilji trajnostnega razvoja se zdijo tudi veliki. Ampak če se osredotočite na izboljšanje, rešitev določenih stvari tam, kjer živite, lahko naredite veliko. Obstajajo vsaj trije načini, kako lahko pomagate. Lahko izumljate, inovirate in ste aktivni. Poglejmo, kaj navdušujočega mladi po svetu že počnejo.

V Istanbulu v Turčiji živi Elif, ki je izumiteljica. Kot večina velikih mest je tudi Istanbul zelo onesnažen. Del onesnaženja prispeva proizvodnja plastike na osnovi nafte. Elif je razmišljala, kaj lahko naredi glede tega. Izumila je naravno plastiko iz bananinih olupkov. Prav zares. Pocenji je, enostavno se izdela in reciklira kar v domači kuhinji. Če imaš rad/-a banane, ne moreš izgubiti, razen če jih poješ preveč.

Še beseda na temo stranišč. Rohit živi v mestu Bangalore v Indiji. Tam prebivalstvo hitro narašča in tako tudi, no, iztrebki. Stranišče porabi šest litrov pri vsakem splakovanju, kar je tam, kjer vode primanjkuje, preveč. Rohit je izumil splakovanje, ki prihrani kar polovico vode. To je poimenoval 'vakuumsko izplakovanje' in za inovacijo prejel mednarodno znanstveno nagrado.

Lahko si inovator, si kreativen in razmišljaš, kako bi izboljšal naš način življenja. Prav to so storili urbani ustvarjalci v Severni Filadelfiji. Ta neverjetna skupina najstnikov je predelala zapuščena zemljišča v nevarni, degradirani soseski. Zgradili so cvetočo kmetijo, kjer pridelujejo svežo zelenjavo, s katero oskrbujejo na stotine gospodinjstev in restavracij. »Life Do Grow Farm«, kot so jo poimenovali, je preoblikovala skupnost, ki je postala bolj zdrava in varnejša za vse.

⁶⁷ Vir: Major Peacekeeping Operations (http://www.un.org/en/peacekeeping/publications/yir/2005/PDFs/major_pk_operations.pdf).

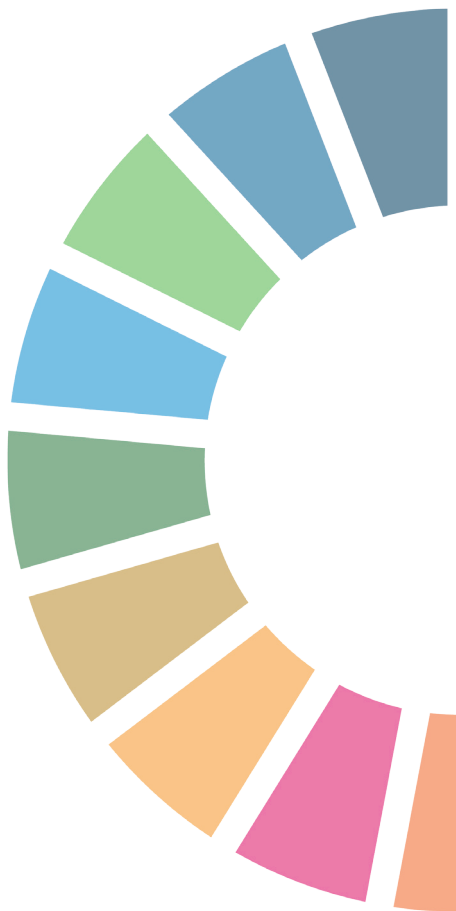
Pojdimo v Nigerijo, ki ima eno najhitreje rastočih prebivalstev na svetu. Tu najdemo »Team Charis«, skupino briljantnih deklet, ki so rešile velik problem. Dekleta se zavedajo, da ljudje po Nigeriji zbolevalo zaradi smeti, ki niso pravilno odložene. Ustvarile so »Discardious« – telefonsko aplikacijo, na katero sporočajo lokacijo neustrezno odloženih odpadkov. Vidiš? Včasih je čistejši, bolj zdrav svet oddaljen le eno dobro idejo.

Lahko si aktivist/-ka. Melati in Isabel sta sestri z Balijsa. Njuna misija je ustaviti uporabo plastičnih vrečk, ki škodujejo njenemu lepemu otoškemu domu. Milijoni plastičnih vrečk končajo v oceanih, onesnažujejo vodo in škodujejo morskemu življenju. Melati in Isabel sta se odločili to končati. Organizirali sta peticije in čiščenje plaže. Njuni napori so prepričali vlado, od katere sta dobili zagotovilo, da bodo na Baliju do leta 2018 prepovedali plastične vrečke.

Pojdimo še v Jordanijo. Tu je zdaj doma Muzoon iz Sirije. Nastanjena je bila v begunskem taboru. Številna dekleta iz tabora so se morala poročiti zelo mlada in opustiti šolanje. Muzoon je bila prepričana, da to ni prav. Izvajala je kampanjo, s katero so starše prepričevali, naj omogočijo izobraževanje svojih hčer in jih ne poročajo tako zgodaj. Vsa dekleta bi morala imeti pravico do polnega izobraževanja. Le pogledj, kaj lahko stori ena dovolj odločna izobražena punca.

Mladi izumitelji, inovatorji in aktivisti povsod po svetu spreminjajo svet. Tudi ti si lahko med njimi. Mora ti biti mar, postani kreativen/a in pripravljen/a sodelovati. Če bomo vsi aktivno delovali, lahko zastavljene cilje zares uresničimo do leta 2030.«

(Povzeto po Sir Ken Robinson: World's Largest Lesson).⁶⁸

⁶⁸ Vir: World's Largest Lesson (<http://worldslargestlesson.globalgoals.org/>).

VEČ INFORMACIJ

- Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije – Cilji trajnostnega razvoja: http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/mednarodno_razvojno_sodelovanje_in_humanitarna_pomoc/politike_mrs/cilji_trajnostnega_razvoja/
- pOZNavalec: <http://www.poznavalec.si/>
- Skupaj močnejši: <http://www.skupaj-mocnejsi.si/>
- Sustainable Development Goals: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/>

O IZDAJATELJU

Društvo za ZN za Slovenijo (v nadaljevanju: društvo) je bilo ustanovljeno leta 1951 kot organizacija, ki podpira ZN v njihovi vlogi varuha globalnega miru in stabilnosti. Tako je bil tudi glavni cilj društva izoblikovan že ob ustanovitvi, in sicer obveščanje javnosti o idejah, ciljih ter dejavnostih ZN. V ta namen so organizirana predavanja in okrogle mize, kampanje, proslave, nagradni natečaji, ekskurzije ter ostale podpirne dejavnosti.

Društvo že vrsto let posebno pozornost posveča mladim. Društvo vsako leto organizira natečaj ob dnevu človekovih pravic za osnovno- in srednješolce za likovna, literarna in fotografska dela; ob dnevu ZN pa so nagrajena najboljša diplomska, magistrska in doktorska dela na temo delovanja ZN.

S ciljem ozaveščanja mladih o človekovih pravicah in razvojnih ciljih predstavniki društva izvajajo delavnice na osnovnih ter srednjih šolah. Pripravljajo se tudi strokovna gradiva in publikacije, ki so po večini namenjene prav mladi populaciji.

Dejavnosti se še dopolnjujejo s kampanjami, ki pokrivajo svetovne izzive in javnost spodbujajo k ukrepom.

Več informacij: www.unaslovenia.org

Društvo za Združene narode za Slovenijo
United Nations Association of Slovenia

Društvo za Združene narode za Slovenijo
United Nations Association of Slovenia

Društvo za ZN za Slovenijo

Cankarjeva 1/II, Ljubljana
+386 1 251 07 08
info@unaslovenia.org

MEDNARODNO RAZVOJNO
SODELOVANJE SLOVENIJE
SLOVENIA'S DEVELOPMENT
COOPERATION